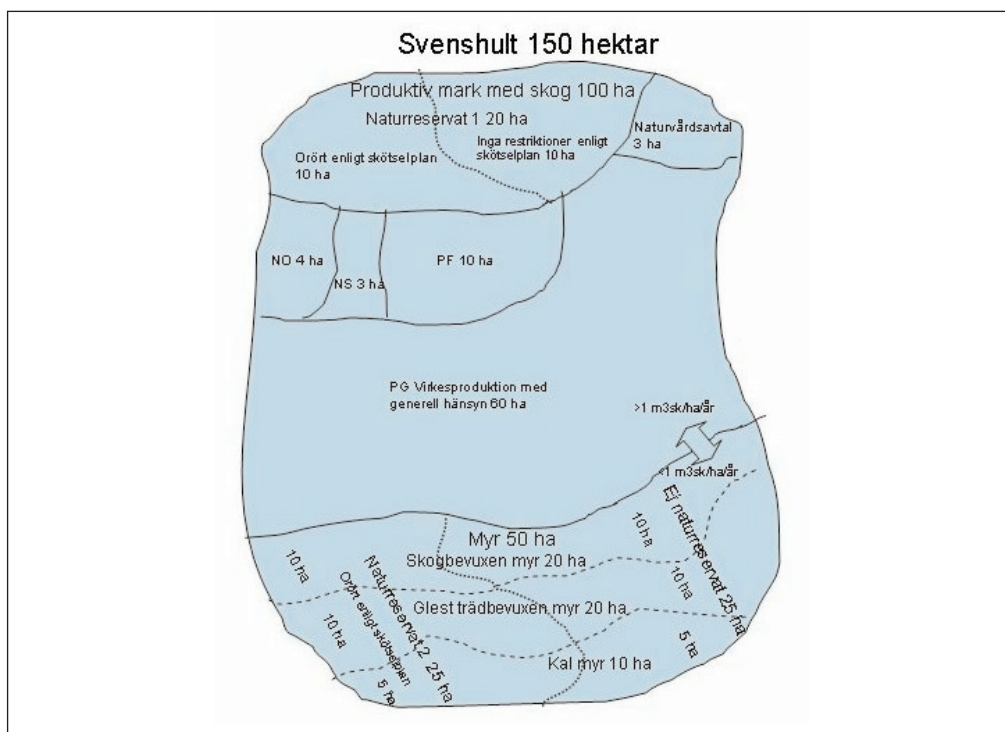

RAPPORT

20 • 2006

Ägoslag i skogen

Förslag till indelning, begrepp och definitioner för skogsrelaterade ägoslag

Sven A Svensson

© Skogsstyrelsen augusti 2006

Författare

Sven A Svensson, Skogsstyrelsen

Papper

brilliant copy

Tryck

JV, Jönköping

Upplaga

150 ex

ISSN 1100-0295

BEST NR 1770

Skogsstyrelsens förlag
551 83 Jönköping

Innehåll

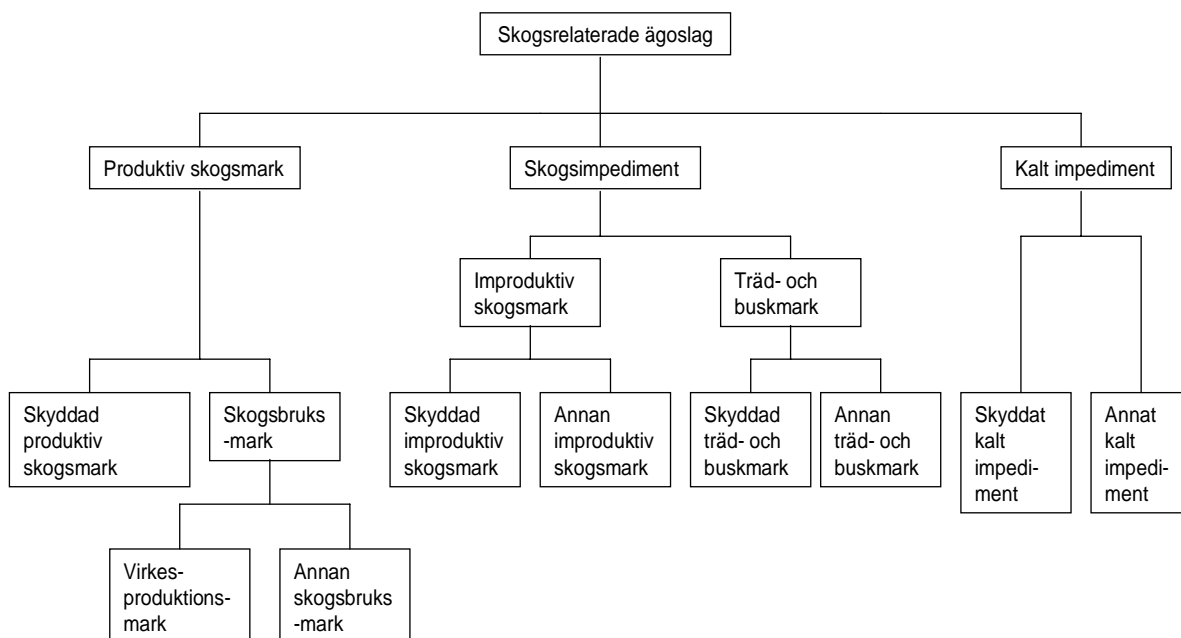
Sammanfattning	1
Uppdraget och dess genomförande	2
Uppdraget.....	2
Avgränsning	2
Genomförande.....	2
Bakgrund	3
Tidigare utredning.....	3
Syften med och principer för indelning i ägoslag	3
Nuvarande svenska begrepp och definitioner	4
Allmänt	4
Skogsvårdslagen.....	4
Fastighetstaxeringslagen	5
Övrig lagstiftning	6
Riksskogstaxeringen.....	8
Skogsbruksplanläggning	8
Skogscertifiering	9
Svensk standard för ägoslagsklassificering av mark för jordbruk och skogsbruk	9
Levande skogar.....	9
Sektorsmål	10
Internationella begrepp och definitioner	10
FAO	10
Konventionen om biologisk mångfald	10
Klimatkonventionen och Kyotoprotokollet.....	11
Norge.....	11
Finland.....	11
Utvecklingen inom skogsbruket.....	12
Problem och brister med nuvarande begrepp och definitioner	13
Enhetlighet och konsistens	13
Fullständighet.....	13
Operationalitet.....	14
Internationell harmonisering	14
Förslag	15
Utgångspunkter för förslaget	15
Skogsdefinition	15
Begreppssystemet.....	16
Ägoslagsdefinitioner	17
Några motiv och kommentarer till förslagen	18
Indelningen i ägoslag.....	18
Begreppen.....	20
Definitionerna.....	22
Tillämpningen	26
Status för den nya ägoslagsindelningen	26

Sammanslagningar av ägoslag i systemet.....	26
Tillämpning inom olika användningsområden	27
Lagstiftning	27
Planering.....	28
Statistikproduktion	28
Underindelning.....	28
Faktisk markanvändning i skyddade områden.....	29
Hur ska användningskriteriet tillämpas?.....	29
Genomförandet	31
När kan förslaget börja genomföras och hur lång tid tar det?.....	31
Problem under genomförandetiden.....	31
Kostnader	31
Konsekvenser av förslagen.....	33
Allmänt.....	33
Skogsvårdslagstiftningen	33
Fastighetstaxeringen.....	33
Övrig lagstiftning	34
Planering och statistikproduktion.....	34
Övrigt	34
Några sidoreflexioner	35
Referenser.....	36
Bilaga 1. Direktiv	37
Bakgrund	37
Uppdrag.....	38
Några krav på förslaget som måste uppfyllas	38
Organisation och ekonomi	38
Process.....	39
Tider	39
Kopia.....	39
Bilaga 2. Använda akronymer.....	40
Bilaga 3. Personer som har haft möjlighet att ge synpunkter på ett preliminärt förslag i september 2005	41
Nationella sektorsrådet.....	41
Rådgivande gruppen för skoglig analysverksamhet.....	41
Samordningsgruppen för areell statistik (SAST)	41
SVO:s uppföljningsnätverk.....	42
Intern expertgrupp vid Skogsstyrelsen.....	42
Bilaga 4. Exempel på tillämpning inom olika användningsområden	43

Sammanfattning

Utvecklingen i skogsbruket under de senaste femton åren har bland annat inneburit att miljöfrågorna har fått en väsentligt större tyngd än tidigare och att internationaliseringen ökat. Detta har lett till att indelningen av skog och mark i olika ägoslag har blivit föråldrad och är inte längre ändamålsenlig. Skogsstyrelsens ledning beslutade år 2004 att en utredning om indelning av samt begrepp och definitioner för skogsrelaterade ägoslag skulle genomföras. Föreliggande rapport är en redovisning av det genomförda uppdraget med förslag.

Utredaren föreslår en definition för begreppet skog och ett system med nedanstående indelning i skogsrelaterade ägoslag inklusive begrepp för dessa samt tillhörande definitioner.

Systemet ska kunna användas inom olika användningsområden: lagstiftning, företagsplanering (främst skogsbruksplanläggning/skogsindelning), samhällsplanering och statistikproduktion. För varje enskilt användningsområde behöver oftast endast delar av systemet användas. Det har utformats så att ett införande inom ett användningsområde inte påverkar något i sak, t.ex. innebörden i lagbestämmelser, utan endast begrepp och definitioner. Systemet möjliggör en harmonisering med de internationella skogsrelaterade ägoslagen.

Kostnaderna för att införa systemet beror i hög grad på vilken ambitionsnivå som väljs i skogsbruksplanläggningen när det gäller indelningen av impediment. Med en låg ambitionsnivå bör de stanna på 2-3 miljoner kronor sammanlagt i den privata och offentliga sektorn. Om däremot indelningen görs detaljerat i improduktiv skogsmark, träd- och buskmark resp. kalt impediment blir kostnaderna i storleksordningen 100 miljoner kronor.

Uppdraget och dess genomförande

Uppdraget

I direktivet för uppdraget (Bilaga 1) konstateras att förändringarna i skogsbruket under de senaste 10-15 åren har lett till att befintliga begrepp och definitioner för vissa ägoslag inte längre är ändamålsenliga. Det behövs därför en översyn av indelningen av skogsrelaterade ägoslag samt av begreppen och deras definition.

Utredningen ska ingående analysera och beskriva problemen med nuvarande indelning av skogsrelaterade ägoslag med tillhörande begrepp och definitioner samt utifrån detta ge förslag till förändringar. Förslaget ska konsekvensanalyseras med avseende på behovet av författningsförändringar i skogsvårdslagstiftningen och även i annan lagstiftning inom miljöområdet, beskattning m.m. I Sverige saknas i dag en operationell definition av begreppet skog. Förslag till en sådan definition ska ges.

En bedömning av när förslaget kan vara fullt genomförda ska också genomföras med utgångspunkten att beslut tas år 2006. Eventuella problem under genomförandeperioden ska belysas och kostnaderna inom skogsbruket och den statliga sektorn ska översiktligt bedömas.

Enligt direktivet ska förslaget beträffande begrepp och definitioner uppfylla vissa krav. Dessa redovisas i kapitlet Förslag.

Avgränsning

Enligt direktivet ska förslaget konsekvensanalyseras med avseende på behovet av författningsförändringar inom olika lagstiftningsområden. Av tidsskäl har endast lagar och förordningar analyserats. Eventuella föreskrifter och allmänna råd till lagarna ingår således inte i analysen. Utredaren bedömer allmänt att ändringar av begrepp, och troligen även av definitioner i lag och förordning, inte bör orsaka problem i sak i föreskrifter och allmänna råd.

Genomförande

Utredningen är en enmansutredning utan sekreterare. Utredningsarbetet startade i december 2004. Till följd av det omfattande arbetet på Skogsstyrelsen efter stormen Gudrun i januari 2005 blev utredningsarbetet starkt försenat.

En intern expertgrupp (Bilaga 3) har kommit med goda idéer, förslag och synpunkter. Ett preliminärt förslag skickades i september 2005 till 45 personer utanför dåvarande Skogsstyrelsen (Bilaga 3) för synpunkter i enlighet med direktivet. 15 svar kom in. Synpunkter har också inkommit från den interna expertgruppen. I slutet av arbetet har vissa frågor diskuterats med Naturvårdverket och Skatteverket.

Bakgrund

Tidigare utredning

Bristen på ändamålsenlighet uppmärksammades i mitten av 1990-talet och då gjordes en utredning (Skogsstyrelsen 1997). Utredningens förslag lades emellertid åt sidan.

Syften med och principer för indelning i ägoslag

Det finns flera syften och därmed användningsområden för en indelning av mark och vatten i olika ägoslag. På ett övergripande plan kan man särskilja tre huvudområden – lagstiftning, planering och statistikproduktion. Dessa tre huvudområden har ofta en koppling till varandra.

Lagstiftningen reglerar vad man måste resp. inte får göra med naturresurserna mark och vatten och till dessa knutna biologiska, kulturella och sociala värden. Den kan också ge underlag för uttaget av skatter samt för att precisera rättigheten till olika typer av statligt ekonomiskt stöd och intrångsersättningar. Ägoslag används framför allt i den nationella lagstiftningen men också i ökande grad i EU-lagstiftningen inte minst inom jordbruksområdet.

När det gäller det andra huvudområdet måste man skilja på samhällsplanering och den planering som utförs av ägaren till mark och vatten (företagsplanering). Samhällsplaneringen kan bestå av strategiska mål, strategier och planer för utnyttjandet av mark och vatten. Miljö kvalitetsmålet ”Levande skogar” är ett bra exempel. Här beslutade riksdagen år 2001 om nationella mål för hur mycket (biologiskt) värdefull mark av ägoslaget skogsmark som bör avsättas för naturvårdsändamål fram till år 2010. Utpekandet av områden av riksintresse är ett annat exempel på samhällsplanering.

En rationell företagsplanering av utnyttjandet av mark och vatten bör utföras så att den understödjer ett uppfyllande av lagstiftningens krav. Det är rationellt att fastighetsägarna gör en indelning av sitt ägo innehav som t.ex. särskiljer skogsmark och impediment eftersom reglerna i skogsvårds- och fastighetstaxeringslagstiftningen är väsentligt olika för dessa ägoslag. Det är också rationellt att anpassa indelningen till civilrättsliga avtal av typen skogscertifiering. Däremot är det från ett företagsperspektiv tveksamt om en anpassning till samhällsplaner/-mål/-strategier av olika slag alltid är lämplig även om en sådan anpassning kan ha fördelar.

Det tredje huvudområdet är statistikproduktion. Statistik om ägoslag används som underlag för uppföljning och utveckling av lagstiftning samt för samhälls- och företagsplanering och uppföljning av sådan planering samt för utvärdering.

En indelning av mark och vatten i ägoslag kan göras utifrån flera olika kriterier och vara mer eller mindre detaljerad. Vilka kriterier som används och detaljeringsgraden beror givetvis på vad indelningen ska användas till. Men eftersom indelningen är en kostsam verksamhet är det normalt rationellt att göra indelningen så att den passar flera olika syften.

Ett grundläggande kriterium för indelningen är vad marken, inte i lika hög grad vattnet, används till och ibland även vad den bör användas till i ett samhälls- och/eller företagsperspektiv. Andra kriterier kan beskriva egenskaper hos marken och till den knutna värden, såsom produktionsförmåga, förekomst av träd, jordmån och förekomst av kulturlämningar.

Det bör betonas att ett fullständig och relativt detaljerat system för ägoslagsklassificering inte behöver användas fullt i alla tillämpningar. Man kan mycket väl göra ett urval eller en förenkling i form av sammanslagning av relevanta ägoslag som är anpassad till användningsområdet.

Nuvarande svenska begrepp och definitioner

Allmänt

Begreppet *skogsmark* används i många lagar och förordningar. Det är emellertid endast i skogsvårdslagen 1993:553 (SVL) och fastighetstaxeringslagen 1979:1152 (FTL) som begreppet definieras. I övrig lagstiftning saknas såväl definitioner som hänvisning till definitioner i de nämnda lagarna.

Andra skogsrelaterade begrepp i lag och förordning är *produktiv skogsmark* och *skogligt impediment* i SVL. Begreppet *skogsimpediment* används i FTL.

I planering och statistikproduktion förekommer betydligt fler ägoslag. Det är t.ex. vanligt i skogsbruksplanläggning att särskilja ägoslag som myr- och bergimpediment, vilket också görs i Riksskogstaxeringen.

Skogsvårdslagen

Skogsmark definieras i SVL:

”Med skogsmark avses i denna lag

1. mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål,
2. mark där det bör finnas skog till skydd mot sand- eller jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned.

Mark som ligger helt eller i huvudsak outnyttjad skall dock inte anses som skogsmark, om den på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för virkesproduktion.

Mark skall anses lämplig för virkesproduktion, om den enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke om året per hektar.”

Definitionen är konstruerad med hjälp av två kriterier. Det första är ett lämplighetskriterium som utgår från markens förmåga att producera virke och som därför i fortsättningen kallas ett produktionskriterium. Det andra är ett användningskriterium. I definitionen är det negativt formulerade användningskriteriet ”..... marken

används inte i väsentlig utsträckning för annat ändamål än virkesproduktion” centralt. Det avser den aktuella markanvändningen och inte någon bedömning om lämpligheten eller potentialen för en annan och kanske bättre användning. Det betyder också att markens användning för virkesproduktion är så att säga underordnad all annan användning. En konsekvens av detta är bestämmelsen i 3 § SVL om att ”Denna lag hindrar inte att skogsmark tas i anspråk för annat ändamål än virkesproduktion.”.

En viss men på inget vis fullständig tolkning av användningskriteriet finns i Skogsstyrelsens allmänna råd till SVL. Anvisningarna (Kungl. Skogsstyrelsen 1949) till 1948 års skogsvårdslag, i vilken definitionen introducerades, och en beskrivning av denna lagstiftning (Bogren 1949) innehåller både principiell vägledning och exempel på tillämpning. Principen vid en bedömning om marken i väsentlig utsträckning används för annat ändamål än virkesproduktion utgår från hur väl detta eller dessa ändamål nyttjar marken i förhållande till ett ”normalt” markutnyttjande för ändamålet/ändamålen. Endast om det faktiska markutnyttjandet är klart sämre än normalt ska marken anses vara skogsmark. Detta leder bl.a. till att mark med skog som på ett normalt sätt utnyttjas för bete inte är skogsmark trots att kanske avkastningen av virkesproduktionen är större än avkastningen av betesdriften.

Hur användningskriteriet ska tillämpas när marken används för naturvård är en viktig fråga. Tillämpningen i dag innebär att mark som enligt miljöbalken eller genom naturvårdsavtal är skyddad inte är skogsmark och omfattas därför inte av SVL:s bestämmelser. Däremot betraktas frivilliga avsättningar för naturvården som skogsmark och omfattas därmed av dessa bestämmelser.

I SVL används också begreppet produktiv *skogsmark*. Det definieras inte explicit men den allmän tolkningen är att det är punkten 1 i skogsmarksdefinitionen ovan som avses.

Skogligt impediment definieras som ”... mark som inte är lämplig för virkesproduktion utan produktionshöjande åtgärder, men som bär skog eller har förutsättningar att bära skog.”

Detta begrepp tillkom i 1993 års skogsvårdslag. Syftet var att begränsa reglerna om naturhänsyn till skog. En strikt tolkning av tidigare regler innebar att de gällde även för impediment som t.ex. kala myrvar och kalfjäll, vilket inte var önskvärt.

Fastighetstaxeringslagen

Mark skall enligt 2 kap. 4 § FTL indelas i följande ägoslag:

Tomtmark, täktmark, åkermark, betesmark, skogsmark, skogsimpediment samt övrig mark

För samtliga dessa ägoslag finns definitioner i FTL och tillämpningsanvisningar i allmänna råd till denna lag. Ägoslaget *skogsmark* definieras i enlighet med definitionen i SVL. I tillämpningen av lagen ingår dock i skogsmarken mark med skog som berörs av reservatsföreskrifter, biotopskydd eller naturvårdsavtal. *Skogsimpediment* definieras på samma sätt som *skogligt impediment* i SVL. I tillämpningen ingår dock ”våtmark i anslutning till skogsmark” i *skogsimpediment* även om inte

kriterierna i definitionen för detta ägoslag är uppfyllda. Det innebär att t.ex. kal myr ofta klassas som *skogsimpediment*.

I såväl lagen som fastighetstaxeringsförordningen 1993:1199 finns bestämmelser om hur *skogsmark* och *skogsimpediment* ska värderas.

Övrig lagstiftning

I nedanstående sammanställning redovisas i vilka övriga lagar och förordningar som vissa skogsrelaterade ägoslag förekommer och deras användning där.

Begrepp	Lag eller förordning	Användning
Skogsmark	Miljöbalk 1998:808 3 kap. 4 § och 14 kap. 19 §	Skydd mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk. Förbud mot att sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel mot lövsly på skogsmark.
	Jordförvärvslag 1979:230 5 §	Regler för förvärvstillstånd för juridisk person.
	Jordabalk 1970:994 9 kap. 34 §	Förbud för arrendatorer att avverka skog eller på annat sätt utnyttja skogsmark.
	Fastighetsbildningslag 1970:988 6 kap. 2 §	Regler om bildande av samfällighet (gemensamhetsskog).
	Inkomstskattelag 1999:1229 Skogsavdrag 4, 6 12-13, 15-18 §§	Regler för beräkning av skogsavdrag.
	Terrängkörningslag 1975:1313 1 §	Förbud mot att för annat ändamål än jord- och skogsbruk köra med motordrivet fordon på snötäckt skogsmark med plant- och ungskog.
	Lag om ägofred 1933:269 1 kap. 15 §, 6 kap. 62 §	Om betesmark upplåtits på skogsmark ska inte skogsvårdslagstiftningen gälla. Talan inför domstol om upplåtelseätten förverkats ska föras av Skogsstyrelsen.
	Förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. 1988:1252 19 §	Samråd med Skogsstyrelsen (tidigare SVS) ska ske om ersättning eller inlösen i samband med områdesskydd berör skogsmark.
	Plan- och byggförordning 1987:383 10-11 §§	Regler om yttrande från Skogsstyrelsen om skogsmark berörs vid samråd rörande olika typer av planer.
	Jaktförordning 1987:905 46 §	Regler om att vissa ledamöter i viltvårdsnämnder skall företräda ägarna av jordbruksmark och skogsmark.
Förordning om vattenverksamhet m.m. 1998:1388 6-7, 11 §§	Regler om sakkunniga i fråga om avvattning av skogsmark.	

	Förordning med instruktion för Skogsstyrelsen 2005:1160 2 §	Beskrivning av Skogsstyrelsens mål och uppgifter.
	Förordning om stöd för miljö- och landsbygdsutvecklingsåtgärder 2000:577 1 kap. 24 §, 6 kap. 5-6 §§	Uppräkning av ägoslag, bl.a. skogsmark och impediment. Regler om för vilka ändamål stöd får lämnas.
	Förordning om statligt stöd till skogsbruket 1993:555 7 §	Regler om stöd till kalkning av skogsmark.
	Förordning om statligt stöd till jordbrukets rationalisering 1978:250 15 §	Regler om lånegaranti för tillskottsförvärv av skogsmark.
	Förordning om behandling av uppgifter i skatteförvaltningens beskattningsverksamhet 2001:588 2 §	Regler om att uppgifter om köp och fastighetsreglering som rör bl.a. skogsmark får behandlas i beskattningsdatabasen.
	Kungörelse angående ströängars utbytande mot annan mark 1917:250 5 och 22 §§	Regler om att skogsmark kan ingå vederlag vid ägobyte.
	Skrivelsen angående de å kronoparkerna i Gällivare socken belägna hemman och nybyggen tillhöriga ångar m.m. 1883:bih. 39 s. 1	(Svårtolkade regler. Tolkningen bör göras av lagkunnig.)
	Kungl. Maj:ts nådiga Stadga om avvitrning i Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker 1873:26	(Svårtolkade regler. Tolkningen bör göras av lagkunnig.)
	Kungl. Maj:ts instruktion för kungl. Och Hvitfeldtska stipendieinrättningen 1919:1080 14 §	Regler om hur skogsmark och skog ägd av stiftelsen ska vårdas och förvaltas enligt SVL.
Impediment	Lag om ströängars indragande till kronan 1921:378 l. 7 §	Regel om att ingen ersättning vid indragning erhålles för impedimentdel av ströäng.
	Kungl. Maj:ts nådiga Stadga om avvitrning i Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker 1873:26 15-18 och 26 §§	(Svårtolkade regler. Tolkningen bör göras av lagkunnig.)
	Förordning om stöd för miljö och landsbygdsutvecklingsåtgärder 2000:57 1 kap. 24 §	Impediment ingår i en uppräknig av olika ägoslag.

Riksskogstaxeringen

Riksskogstaxeringen (RT) använder följande ägoslagsindelning:

Skogsmark, naturbete, åkermark, myr, berg och vissa andra impediment, fjällbarrskog, fjäll, annat klimatimpediment, väg och järnväg, kraftledning inom skogsmark, militärt impediment, bebyggd mark, annan mark, sötvatten samt saltvatten

Definitionen för *skogsmark* överensstämmer i huvudsak med den för produktiv *skogsmark* i SVL. RT ger också vissa tillämpningsanvisningar.

Det bör noteras att RT i definitionerna för myr, berg, fjällbarrskog, fjäll och annat klimatimpediment förutom produktions- och användningskriterierna även använder kriterier för mark- och klimatförhållanden samt för trädsiktets egenskaper.

RT samlar dessutom in data om de skogsrelaterade ägoslagen enligt FAO (se nedan).

Skogsbruksplanläggning

Kartläggningen av begrepp och definitioner inom skogsbruksplanläggningen inkl. skogsindelning begränsas av tidsskäl till den planläggning under beteckningen Grön Plan som Skogsstyrelsen utför på uppdragsbasis åt skogsägare samt till Sveaskogs skogsindelning och Södras skogsbruksplanläggning.

I Grön Plan används följande indelning i huvudägoslag:

Produktiv skogsmark, myr, berg, inägomark, övrig landareal, vatten, fjällbarrskog samt fjäll

Dessa huvudägoslag specificeras ytterligare enligt en underindelning, som inte anses behöva redovisas här. I instruktionen för datainsamling finns vissa definitioner och tillämpningsanvisningar.

Produktiv skogsmark avser skogsmark ”enligt 2 § SVL och därtill hörande anvisningar”.

Södra använder i sin skogsbruksplanläggning ägoslagen:

Produktiv skogsmark, myr, berg, inägomark, övrig landareal (t.ex. vägar) samt vatten

I Södra instruktion finns inga definitioner eller hänvisning till definitioner till andra dokument endast vissa anvisningar om hur gränsdragningen mellan skogsmark och inägomark ska göras samt hur naturreservat m.m. ska klassas.

Sveaskog använder enligt sin instruktion för skogsindelning följande ägoslag:

Skogsmark, berg, myr, åker, betesmark, fjällbarrskog, fjäll, annan mark samt vatten

Klassificeringen grundar sig på ”Svensk standard för ägoslagsklassificering av mark för jordbruk och skogsbruk”, se nedan. Den har även hämtat formuleringar i definitionerna från RT. Vissa anpassningar görs dock. De gäller bl.a. sammanföring av ovanliga ägoslag till *annan mark*. En annan anpassning är att skogsmark enligt punkt 1 stycket 22 § SVL, som rör skydd mot sand- eller jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned, inte ingår i Sveaskogs skogsmarksdefinition. Det bör särskilt noteras att man i motsats till Skogsstyrelsen och Södra inte använder begreppet *produktiv skogsmark*.

Skogscertifiering

Det finns för närvarande två skogscertifieringssystem som tillämpas i Sverige, PEFC och FSC. I PEFC:s (2004) tekniska dokument som beskriver systemet för certifiering av skogsbruk och virkesflöde definieras begreppet *skogsmark* i enlighet med FAO:s definition (se nedan), dock i förkortad form. Begreppet *produktiv skogsmark* överensstämmer med SVL. Dessutom har begreppet *lågproduktiv skogsmark* introducerats med vilket avses skogsmark med bonitet $< 1 \text{ m}^3 \text{ sk/ha/år}$.

FSC (Svenska FSC-rådet 2000) använder i sin standard från 1998 de båda begreppen *skogsmark* och *produktiv skogsmark*. Utredaren bedömer att de används synonymt. Även begreppet impediment används. Inga definitioner anges. I ett utkast för ny standard (2005-09-05) finns inga ändringar när det gäller ägoslagsindelning och definitioner.

Svensk standard för ägoslagsklassificering av mark för jordbruk och skogsbruk

SCB (1981) har utfärdat en svensk standard för ägoslagsklassificering av mark för jordbruk och skogsbruk. I denna särskiljs följande ägoslag:

Åkermark, betesmark, skogsmark samt annan mark

Skogsmarksdefinitionen är identisk med den i SVL. Inom ägoslaget *annan mark* specificeras ett antal underklasser. Bland dessa finns impediment som dock inte ges en explicit definition.

Levande skogar

Som framgått tidigare beslutade riksdagen år 2001 om delmål för vart och ett av de miljö kvalitetsmål som riksdagen tidigare hade beslutat om (Anon. 2001). För Levande skogar innebär delmålen sammanfattningsvis bl.a. följande:

- 900 000 ha skyddsvärd *skogsmark* skall undantas från skogsproduktion till år 2010
- Mängden död ved, arealen äldre lövrik skog och gammal skog skall bevaras och förstärkas till år 2010
- *Skogsmarken* ska brukas så att skador på kulturlämningar undviks eller är försumbara.

I själva beslutet specificeras inte vad som menas med *skogsmark* och inte heller på vilket eller vilka ägoslag den döda veden, den äldre lövrika skogen och den gamla skogen ska bevaras och förstärkas. Av förarbetena framgår dock att med *skogsmark* avses *produktiv skogsmark* enligt SVL och att delmålet beträffande död ved etc. skall uppnås för detta ägoslag exkluderande skyddade områden som t.ex. naturreservat och biotopskydd.

I Levande skogar finns förutom delmål även s.k. generationsmål. I ett av dem används begreppet *skogsmark*: ”Skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga bevaras”.

Sektorsmål

Skogsstyrelsen antog år 2005 ett antal nationella skogliga sektorsmål (Skogsstyrelsen 2005). I dessa ingår de delmål i Levande skogar som nämnts ovan. Begreppet *skogsmark* används endast i de sektorsmål som hämtats från Levande skogar.

Internationella begrepp och definitioner

FAO

FAO använder inom ramen för verksamheten Forest Resource Assessment ägoslag enligt nedanstående sammanställning med engelska begrepp och definitioner. Till definitionerna finns tillämpningsanvisningar som inte återges här.

Begrepp	Definition	Kommentar
Forest	Land spanning more than 0.5 hectares with trees higher than 5 meters and a canopy cover of more than 10 percent, or trees able to reach these thresholds in situ. It does not include land that is predominantly under agricultural or urban land use.	Definitionen är uppbyggd av ett kriterium för produktionsförmåga utgående från trädhöjd och kronslutenhet samt ett "negativt" användningskriterium. Det senare exkluderar skog på mark för jordbruk och bebyggd mark men inte områdesskyddad skog. Forest innefattar skog på produktiv skogsmark och något som ungefär motsvarar skogliga impediment enligt SVL.
Other wooded land	Land not classified as Forest, spanning more than 0.5 hectares; with trees higher than 5 metres and a canopy cover of 5-10 percent, or trees able to reach these thresholds in situ; or with a combined cover of shrubs, bushes and trees above 10 percent. It does not include land that is predominantly under agricultural or urban land use.	Samma typ av kriterier som för Forest. Det saknas i dag i Sverige motsvarighet till detta ägoslag.
Other land	All land that is not classified as Forest or Other wooded land.	
Inland water bodies	Inland water bodies generally include major rivers, lakes and water reservoirs.	

Konventionen om biologisk mångfald

I konventionen om biologisk mångfald (CBD) finns ett särskilt tematiskt program för skog. I detta sammanhang definieras Forest i enlighet med FAO:s definition.

Klimatkonventionen och Kyotoprotokollet

Enligt klimatkonventionen och dess Kyotoprotokoll ska länder som har ratificerat rapportera utsläpp och upptag i skog och skogsmark. Det ges i dessa avtal ett visst utrymme för länderna själva att bestämma vilken skog/skogsmark som ska ingå i rapporteringen. Sverige har valt att rapportera i enlighet med FAO:s definition för Forest.

Norge

I den norska Landskogstaxeringen används bl.a. ägoslagen:

Produktiv skogsmark, uproduktiv skog (annen trebevokst fastmark), annen tresatt areal, snaumyr samt kystlynghei

Inga egentliga definitioner ges utan endast förklaringar, som för *produktiv skogsmark* lyder:

”Til produktiv skogsmark regnes mark som i årlig gjennomsnitt kan produsere minst 1 m³ trevirke med bark pr. ha under gunstige bestandsforhold. Om marka midlertidig er uten trevegetasjon spiller ingen rolle for vurderingen. Det avgjørende er markas produksjonsevne og at arealet ikke er tatt i bruk til andre formål.”

Överensstämelsen med den svenska definitionen är ganska god.

Uproduktiv skog (annen trebevokst fastmark) har från och med år 2005 en definition som gör att detta ägoslag tillsammans med *produktiv skogsmark* harmonierar med FAO:s Forest. Dock är minimiarealen satt till 0,1 hektar att jämföra med FAO:s 0,5 hektar. Man har också introducerat ägoslaget *annet tresatt areal* som harmoniserar med FAO:s Other wooded land. *Snaumyr* och *kystlynghei* motsvarar det föreslagna ägoslaget *kalt impediment* men inkluderar inte kalvfjäll. Produktionsförmågan understiger 0,1 m³ per hektar och år.

Den nya ägoslagsindelningen i Norge tillämpas ännu så länge i liten omfattning i det praktiska skogsbruket.

Finland

I den finska riksskogstaxeringen särskiljer man följande ägoslag:

Skogsmark, tvinmark, impediment, övrig skogsbruksmark, jordbruksmark, bebyggd mark, mark under trafikleder, kraftledning osv., sötvatten samt saltvatten

Skogsmark har en produktionsförmåga på minst 1,0, *tvinmark* på 0,1-0,99 och *impediment* på mindre än 0,1 m³ per hektar och år. Dessa begrepp används i skogslagstiftning och annan lagstiftning samt i skogsbruksplanläggning. Liksom i den svenska och norska riksskogstaxeringen registrerar man även FAO-ägoslagen Forest och Other wooded land. Det finns för närvarande inga planer på att förändra ägoslagsindelningen.

Utvecklingen inom skogsbruket

I detta avsnitt behandlas några utvecklingstendenser som kan vara av betydelse för ägoslagsindelningen i framtiden.

Under de senaste ca 15 åren har miljöfrågorna i skogen fått allt större vikt. Nya statliga och frivilliga instrument för att bevara naturvärden har tillkommit. Det gäller främst biotopskydd, naturvårdsavtal, Natura 2000 och skogscertifiering. Frivilliga avsättningar har blivit en del i både skogscertifieringen och statens mål inom miljöpolitiken. Det är inte osannolikt att ytterligare instrument kan komma att tillskapas och en bra ägoslagsindelning måste kunna möta en sådan utveckling.

Hittills har inte skogliga impediment enligt SVL utgjort ett eget ägoslag vid samhälls- och företagsplanering samt i statistikproduktionen utan endast använts för att avgränsa lagens tillämpningsområde. Det är möjligt att de får en ökad betydelse i framtiden. För det första tillämpas i ökande utsträckning ett landskapsekologiskt angreppssätt i skogsbrukets planering. Internationellt talar man om en ekosystemansats. För det andra kan skog på impediment få en ökad betydelse som stormskadedämpare om klimatförändringarna leder till fler och starkare stormar. Båda dessa saker talar för att det kan bli viktigt att beskriva hur de skogliga impedimenten ser ut och då behövs lämpliga beskrivningsenheter. Det behovet kan tillgodoses med en utvecklad ägoslagindelning.

Skogsbruket och skogsindustrin påverkas i allt högre grad av omvärlden. Påverkan sker genom samarbetet inom EU, det internationella skogssamarbetet främst inom ramen för konventioner som CCC och CBD samt genom globaliseringen av skogsnäringen. Behovet av internationell harmonisering ökar inte bara när det gäller information/data om skogsresurserna utan även när det gäller lagstiftning eller motsvarande och planering av skogens skötsel och nyttjande.

Problem och brister med nuvarande begrepp och definitioner

Enhetlighet och konsistens

Begreppet *skogsmark* har ibland olika innebörd i SVL å ena sidan och i skogsinventering (främst RT), skogsbruksplanläggning, fastighetstaxeringen och certifieringen å den andra. I skogsmark ingår enligt punkt 2 1:a stycket 2 § SVL ”mark där det bör finnas skog till skydd mot sand- eller jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned”. Detta kriterium gäller även om inte markens produktionsförmåga enligt huvudkriteriet punkt 1 1:a stycket 2 § SVL ”mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål än virkesproduktion,” är uppfyllt, dvs. att produktionsförmågan understiger $1 \text{ m}^3\text{sk}$ per hektar och år och därmed är ett impediment.

Vissa impediment är alltså enligt SVL skogsmark. Den övriga skogsmarken benämns i SVL *produktiv skogsmark* utan att definieras. I skogsinventering, skogsbruksplanläggning, fastighetstaxering och certifiering används i en del fall i stället begreppet *skogsmark*, som därigenom blir synonymt med *produktiv skogsmark*. I tillämpningen av FTL ingår även t.ex. mark med skog i naturreservat och biotopskydd i skogsmarken.

I 2 kap. 4 § FTL finns begreppet *skogsimpediment* med en definition som har samma lydelse som definitionen för begreppet *skogliga impediment* i 2 § SVL. I tillämpningen av lagen har man dock hållit fast vid en äldre definition som innefattar alla impediment utom fjäll och större kala andra impediment. Enligt 4 § 2 kap. FTL skall ”Mark där det bör finnas skog till skydd mot sand- eller jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ner.” vara skogsmark oavsett om marken är produktiv eller om den är impediment. I tillämpningen har emellertid sådan impedimentmark normalt klassats och värderats som skogsimpediment.

Som nämnts i föregående kapitel används som skogsmarksdefinition i PEFC en förkortad version av FAO:s definition för Forest. Begreppet produktiv skogsmark överensstämmer med SVL. Dessutom har begreppet *lågproduktiv skogsmark* introducerats i PEFC med vilket avses skogsmark med bonitet $< 1 \text{ m}^3\text{sk/ha/år}$.

Fullständighet

Det finns inget begrepp för de impediment som ingår i punkt 2 1:a stycket 2 § SVL som nämnts i avsnittet ovan.

Det saknas också begrepp för produktiv mark ($\geq 1 \text{ m}^3\text{sk}$ per hektar och år) med skog inom skyddade områden och t.ex. frivilliga avsättningar. Detta hänger samman med att SVL:s begrepp innebär att marken inte i väsentlig utsträckning får användas för annat ändamål än virkesproduktion för att vara produktiv skogsmark. Används marken för t.ex. naturvårdsändamål kan den därför inte benämnas produktiv skogsmark. På motsvarande sätt finns inte heller begrepp för icke produktiv mark med skog inom skyddade områden och t.ex. frivilliga avsättningar.

Följden har bl.a. blivit oklarheter i olika statistikredovisningar och därmed en källa till misstolkningar.

Avsaknaden av relevanta begrepp har lett till stora problem främst i skogsbruksplanläggning och certifiering. Här har gamla begrepp getts ny innebörd som kan skilja åt mellan olika planproducenter och nya ej vedertagna begrepp med varierande definitioner införts. Resultatet har bl.a. blivit att arealredovisningarna för två identiska brukningsenheter kan vara olika beroende på vem som gjort planen och vilket certifieringssystem som används. Vidare stämmer arealer enligt skogsbruksplanen resp. enligt fastighetstaxeringen inte överens.

Operationalitet

Begreppet *skog* används på flera ställen i SVL utan att det finns någon definition. Detta har betydelse framför allt för bestämmelser som gäller *skogliga impediment* (2, 29 och 30 §§ SVL). Definitionen för *skogliga impediment* innehåller begreppet *skog*. Avsaknaden av en definition för *skog* medför att de *skogliga impedimenten* saknar en tydlig avgränsning ”nedåt”, alltså var gränsen mot mindre produktiva impediment går och därmed var t.ex. bestämmelserna i 30 § SVL upphör att gälla.

Om man tar fram en definition för *skog* kan detta begrepp vid behov användas allmänt vid lagstiftning, planering och statistikproduktion på ett enhetligt sätt.

Internationell harmonisering

Det ökade internationella samarbetet gör det angeläget att få en långtgående anpassning till internationellt accepterade begrepp och definitioner. Anpassningen behöver emellertid inte gå så långt som till en fullständig harmonisering. Härigenom underlättas kommunikation, information, uppföljning, utvärdering, planering och FoU-arbete som berör flera stater. Svenska PEFC har som framgång ovan gjort en sådan anpassning i sin standard. Det finns på internationell nivå en strävan mot att använda FAO:s begrepp och definitioner i så stor utsträckning som möjligt.

Svårigheter med bl.a. planering och uppföljning kan eventuellt uppstå när ett företag äger skog i olika länder i vilka begrepp och definitioner är olika.

Den internationella rapporteringen om skog och skogsutnyttjande bygger i hög grad på RT:s material där erforderliga data redan i dag samlas in i enlighet med FAO:s begrepp och definitioner. Problem uppstår emellertid när statistik som inte bygger på RT ska rapporteras. Det gäller t.ex. uppgifter om hur arealen Forest fördelar sig på brukningsenheter av olika storlek. Dessa måste hämtas från det s.k. fastighetstaxeringsregistret som dock bara innehåller uppgifter om produktiv skogsmark och skogsimpediment och därmed inte några uppgifter om Forest.

Förslag

Utgångspunkter för förslaget

Det finns ett antal krav på förslaget som måste uppfyllas enligt direktivet till utredningen:

- Enhetliga inom landet och därmed utformade så att de kan tillämpas inom olika användningsområden (t.ex. tillsyn enligt skogsvårdslagen, fastighetstaxering, skogsbruksplanläggning, inventering, certifiering)
- Klara, entydiga och operationella
- Harmoniserade med allmänhetens uppfattning
- Neutrala i förhållande till övriga nationella begrepp och definitioner av ägoslag
- Harmoniserade med internationella begrepp och definitioner eller utformade så att en harmonisering är möjlig
- Möjliga att tillämpa med lång kontinuitet
- Så lite förändrade i förhållande till de nuvarande som möjligt

Utöver dessa krav har utredaren valt några ytterligare utgångspunkter. En central sådan är att det skall gå att skilja mellan å ena sidan mark som genom lagstiftning eller på liknande sätt inte får användas för virkesproduktion (skyddad mark) och å den andra mark där ägaren tar beslut om markanvändning, skötsel m.m. Vidare förutsätts att virkesproduktionen kommer att vara den helt dominerande ekonomiska användningen av skogen för lång tid framöver. Om nyttjandet för andra ekonomiska ändamål skulle öka väsentligt måste begreppssystemet utformas så att de föreslagna ägoslagen kan delas upp utan att förändra systemet i grunden.

Det finns också ett behov av enkelhet i valet av olika begrepp så att de inte upplevs som främmande varken av allmänheten eller av fackfolk. Det är önskvärt att begreppen består av så få ord som möjligt.

Avslutningsvis får en förändrad ägoslagsindelning inte innebära förändringar i sak av SVL och annan lagstiftning som rör skog. Det är också önskvärt att förändringar i sak så långt som möjligt undviks i olika typer av planering, t.ex. skogsbruksplanläggning, i statliga mål och strategier för skogen dess nyttjande samt i statistikproduktion.

Skogsdefinition

Utredarens förslag till definition för begreppet *skog* är:

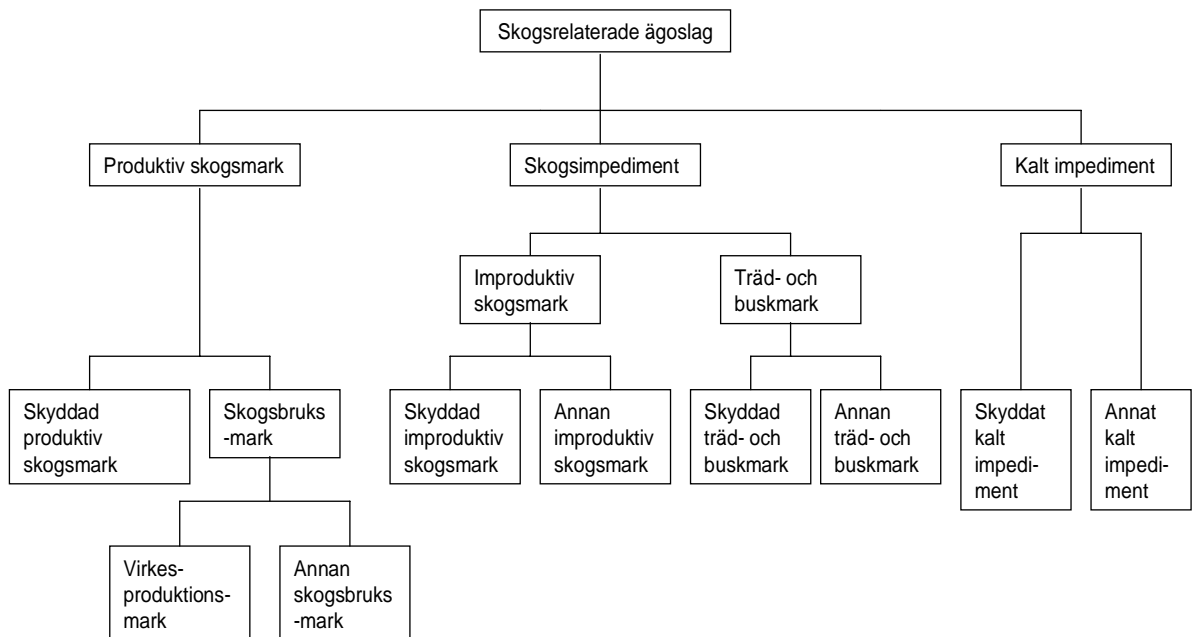
Träd och annan vegetation inom ett sammanhängande område där befintliga träd har en höjd av mer än 5 meter och en kronslutenhet av mer än 10 procent eller har förutsättningar nå denna höjd och kronslutenhet utan produktionshöjande åtgärder. Träd och annan vegetation inom områden där dessa kriterier är uppfyllda men där marken i väsentlig utsträckning används för jordbruksändamål, hör till byggnader eller anläggningar eller på annat sätt används för an-

nat ändamål än att tillgodose till träden och vegetationen knutna intressen är undantagna.

I det senare avsnittet ”Några motiv och kommentarer till förslagen” ges några förtydliganden.

Begreppssystemet

Nedanstående system för indelning i och begrepp för skogsrelaterade ägoslag föreslås.

Indelningen är hierarkisk. Den har som mest fyra nivåer. *Kalt impediment* har medtagits av pedagogiska skäl trots att detta ägoslag inte kan sägas vara skogsrelaterat. Ägoslagen *produktiv* och *improduktiv skogsmark* sammantagna samt *träd- och buskmark* svarar mot FAO:s *Forest* resp. *Other wooded land*.

Det är viktigt att notera att begreppssystemet i olika tillämpningar inte behöver eller kan användas fullt ut, dvs. att samtliga ägoslag ner till den lägsta nivån registreras eller redovisas. Det är t.ex. för RT inte möjligt att vid fältinventeringen särskilja *virkesproduktionsmark* och *annan skogsbruksmark*.

Det kommer med all sannolikhet att finnas ett ganska frekvent behov av att göra sammanslagningar av de föreslagna ägoslagen som inte framgår av schemat ovan. Förslag till begrepp för vanliga sådana sammanslagningar ges i avsnittet ”Tillämpning” nedan. Vidare kan en underindelning ibland behövas. En sådan indelning bör göras så att varje undergrupp entydigt kan föras till de föreslagna ägoslagen eller sammanslagningar av dessa.

Ägoslagsdefinitioner

Nedan redovisas en sammanställning av förslaget till definitioner för ägoslagen i föregående avsnitt. Kompletterande preciseringar krävs i en del fall för att definitionerna skall vara operationella. Vissa sådana preciseringar redovisas i kommande avsnitt. Även förslag till engelsk översättning av begreppen anges i sammanställningen.

Begrepp	Engelsk översättning	Definition
Nivå 1		
Produktiv skogsmark	Productive forest land	Mark som bär skog eller som utan produktionshöjande åtgärder har förutsättningar att bära skog. Marken kan enligt vedertagna bedömningsgrunder producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke om året per hektar. Marken används inte i väsentlig utsträckning för annat ändamål än att tillgodose till skog knutna intressen.
Skogsimpediment	Low productive land	Mark som inte är produktiv skogsmark. Marken bär eller har utan produktionshöjande åtgärder förutsättningar att bära: 1. träd, som har eller kan nå en höjd av mer än 5 meter och en kronslutenhet av mer än 5 procent, eller 2. träd eller buskar. Buskarna har eller kan nå en höjd av mer än 0,5 meter. Trädens och buskarnas sammanlagda kronslutenhet är eller kan nå mer än 10 procent. Marken används inte i väsentlig utsträckning för annat ändamål än att tillgodose intressen knutna till naturtyperna karaktäriserade av 1 och 2.
Kalt impediment	Bare land	Mark för vilken kriterierna 1 och 2 i definitionen för skogsimpediment inte uppnås. Marken används inte i väsentlig utsträckning för annat ändamål än att tillgodose intressen knutna till den ifrågavarande naturtypen.
Nivå 2		
Improduktiv skogsmark	Non-productive forest land	Skogsimpediment som bär skog eller som utan produktionshöjande åtgärder har förutsättningar att bära skog.
Träd- och buskmark	Other wooded land	Skogsimpediment som inte bär skog och som inte heller utan produktionshöjande åtgärder har förutsättningar att bära skog.
Nivå 3		
Skyddad produktiv skogsmark	Protected productive forest land	Produktiv skogsmark som enligt myndighetsbeslut i väsentlig utsträckning används för att tillgodose allmänna intressen.
Skogsbruksmark	Forestry land	Produktiv skogsmark som i väsentlig utsträckning används för att tillgodose enskilda intressen.
Skyddad improduktiv skogsmark	Protected non-productive forest land	Improduktiv skogsmark som enligt myndighetsbeslut i väsentlig utsträckning används för att tillgodose allmänna intressen.
Annan improduktiv skogsmark	Other non-productive forest land	Improduktiv skogsmark som inte är skyddad.
Skyddad träd- och buskmark	Protected other wooded land	Träd- och buskmark som enligt myndighetsbeslut i väsentlig utsträckning används för att tillgodose allmänna intressen.
Annan träd- och buskmark	Other other wooded land	Träd- och buskmark som inte är skyddad.

Skyddat kalt impediment	Protected bare land	Kalt impediment som enligt myndighetsbeslut i väsentlig utsträckning används för att tillgodose allmänna intressen.
Annat kalt impediment	Other bare land	Kalt impediment som inte är skyddat.
Nivå 4		
Virkesproduktionsmark	Wood production land	Skogsbruksmark som i väsentlig utsträckning används för virkesproduktion
Annan skogsbruksmark	Other forestry land	Skogsbruksmark som inte är virkesproduktionsmark.

Några motiv och kommentarer till förslagen

Indelningen i ägoslag

Allmänt

Den föreslagna indelningen löser, enligt utredarens uppfattning, de problem som med tiden uppstått med den nuvarande ägoslagsindelningen. Den kan tillämpas inom alla användningsområden, vilket en i rapporten senare genomgång av tillämpningen visar. Den möjliggör också en harmonisering med den internationella indelningen av skogsrelaterade ägoslag.

Särskilt viktigt har det varit att kunna skilja mellan mark som omfattas resp. inte omfattas av skydd. Indelningen ger också möjlighet att skilja ut mark som skogsägaren valt att huvudsakligen inte utnyttja för virkesproduktion.

Systemet kan upplevas som onödigt komplext. Utredaren bedömer emellertid att komplexiteten krävs om systemet ska kunna passa för alla användningsområden. Som tidigare framhållits behöver inte systemet i dess helhet nyttjas i vart och ett av användningsområdena och då behöver inte komplexiteten vara störande. Ett exempel på hur användningen kan se ut inom olika användningsområden återfinns i bilaga 4.

Behövs nivå 4?

Flera som gett synpunkter på det preliminära förslaget anser att systemet är alltför komplicerat med alltför många nivåer. Förslag om att på nivå 3 lägga *skyddad produktiv skogsmark*, *virkesproduktionsmark* och *annan skogsbruksmark* har inkommit. Enligt utredarens uppfattning kan man göra så i en slutlig utformning om pedagogiken då blir bättre. I så fall blir *skogsbruksmark* ett ”sammanslagings-ägoslag”. De fyra nivåerna har dock behållits i förslaget eftersom de bättre förklarar logiken i systemet och begreppet *skogsbruksmark* blir centralt i bl.a. SVL.

En central fråga är om *skogsbruksmarken* bör delas upp i *virkesproduktionsmark* och *annan skogsbruksmark* och därmed om nivån 4 överhuvudtaget behövs. *Annan skogsbruksmark* omfattar med dagens förutsättningar nästan enbart frivilliga avsättningar för naturvårdsändamål. Vissa för rennärings viktiga områden kan också hänföras till *annan skogsbruksmark*. Argument har framförts om att den tidsmässiga stabiliteten i de frivilliga avsättningarna kan vara ringa och att de är uttryck för en individuell och medveten markanvändning. Just den aktuella mark-

användningen är emellertid ett centralt generellt kriterium i en ägoslagsindelning. Exempelvis är det detta kriterium som ofta avgör om ett stycke mark ska klassas som *produktiv skogsmark*, *jordbruksmark* eller *bebyggd mark*. Att den faktiska markanvändningen förändras över tiden är inget argument för att avstå från att vid varje tidpunkt ha god kunskap om den. Skulle det t.ex. visa sig att de frivilliga avsättningarna och därmed också *annan skogsbruksmark* ökar kraftigt, kan detta få negativa konsekvenser för skogsindustrins framtida råvaruförsörjning och åtgärder kan behöva sättas in för att mildra dessa konsekvenser.

De frivilliga avsättningarna är en väsentlig del av de miljöpolitiska och skogspolitiska målen och måste därför följas upp och utvärderas. Därmed finns det ett klart behov av att kunna hänföra dem till ett specifikt ägoslag, som dock kan innefatta mark med annan användning än de frivilliga avsättningarna har i dag, dvs. användning för biologisk mångfald. Det kan röra sig om användning för andra ekonomiska ändamål än virkesproduktion, t.ex. naturturism. En sådan användning kan mycket väl komma att öka i framtiden.

Det finns också ett starkt intresse både på den politiska nivån och i näringslivet att ha god kunskap om hur mycket mark som faktiskt används för virkesproduktion och vilka egenskaper som marken och skogen på denna har. Denna kunskap används främst vid strategiska överväganden och beslut. Detta motiverar ett särskilt ägoslag benämnt *virkesproduktionsmark*. På denna mark bedrivs skogsskötsel och avverkning under iakttagande av s.k. generell eller förstärkt hänsyn (se nedan).

Avslutningsvis anser utredaren att uppdelningen av *skogsbruksmark* i *virkesproduktionsmark* och *annan skogsbruksmark* ger goda förutsättningar att få en ökad tydlighet och enhetlighet i skogsbruksplanläggningen inkl. skogsindelning vilket är fördelaktigt bl.a. i skogscertifieringen och vid köp och försäljning av skogsfastigheter.

Produktiv skogsmark

Produktiv skogsmark är samma ägoslag som i nuvarande SVL men med det viktiga undantaget att skyddade områden är inkluderade.

Skogsbruksmark

Skogsbruksmark är samma ägoslag som produktiv skogsmark i nuvarande SVL.

Skogsimpediment

Skogsimpediment innefattar impediment med skog, glest stående träd eller relativt tät buskvegetation. Det har urskiljts som ett särskilt ägoslag främst därför att det utgör en värderingsenhet i fastighetstaxeringen. *Skogsimpediment* indelas i *improduktiv skogsmark* och *träd- och buskmark*.

Improduktiv skogsmark

Improduktiv skogsmark innefattar skogsbevuxna impediment. Detta ägoslag motsvarar *skogligt impediment* i 2 § SVL. Tillsammans med *produktiv skogsmark*

motsvarar det FAO:s Forest. Det har tillkommit främst för att tillgodose behovet av internationell harmonisering.

Träd- och buskmark

Träd- och buskmark innefattar främst glest trädbevuxna myrar och hållmarker samt videsnår högre än 0,5 meter i fjällen. Ägoslaget har tillkommit främst för att behovet av internationell harmonisering ska kunna tillgodoses.

Kalt impediment

Det preliminära förslaget innefattade inte detta ägoslag i systemet. Flera av dem som gett synpunkter menar emellertid att det är bra för fullständighetens skull att inkludera de kala impedimenten. Utredaren har gått på denna linje.

Kalt impediment innefattar marker med mycket glest trädbevuxna marker, marker med låga träd, trädlösa marker och marker med lite eller ingen buskvegetation högre än 0,5 meter, huvudsakligen kala eller nästan kala mossar, myrar, hållmarker och kalvfjäll.

Skyddad

Begreppet *skyddad* avser de nuvarande skyddsinstrumenten i MB (naturreservat, biotopskydd, Natura 2000 m.fl.) och naturvårdsavtal. Skulle nya skyddsinstrument tillkomma i framtiden är det möjligt att lägga till dessa.

Naturvårdsavtalen har tagits med därför att de innebär att skogsägaren gjort ett avtalsmässigt bindande åtagande gentemot en myndighet att använda i huvudsak produktiv *skogsmark* för naturvårdsändamål. Endast avtal mellan skogsägare och myndighet (stat, landsting och kommun) bör betecknas som naturvårdsavtal. Eventuella avtal mellan skogsägare och t.ex. en ideell förening ska inte anses vara ett naturvårdsavtal. Normalt tecknas avtalen på 50 år men även kortare avtal förekommer, på t.ex. 20 år.

Utredaren föreslår att samtliga naturvårdsavtal mellan skogsägare och myndighet ska ingå oavsett avtalets längd och om ersättning utgått eller ej.

Fjällbjörkskog

Fjällbjörkskog kommer enligt förslaget inte heller i fortsättningen att utgöra ett särskilt ägoslag. Beroende på fjällbjörkarnas produktion, höjd och kronslutenhet ska fjällbjörkskogen föras till något av ägoslagen *produktiv skogsmark*, *improduktiv skogsmark* eller *träd- och buskmark*.

Begreppen

Produktiv skogsmark

Begreppet har valts därför att det är allmänt använt i dag med samma innebörd som i förslaget. I dagligt tal förkortas ofta begreppet ”produktiv mark” och till och med ”produktivt”.

Skogsbruksmark

Begreppet avser *produktiv skogsmark* för vilken skogsägaren tar beslut om användning, skogsskötsel m.m. inom ramen för gällande lagstiftning, främst SVL och MB. Skogsbruk innefattar alltså markanvändningsbeslut. Några av dem som gett synpunkter på det preliminära förslaget anser att detta är en alltför vid tolkning av begreppet skogsbruk och menar att man i dag allmänt uppfattar skogsbruk som synonymt med virkesproduktion. Utredaren håller dock fast vid den vidare tolkningen därför att beslut om markanvändningen bör ses en del av skogsbruksföretagandet. Man uppnår då också en bättre analogi med det internationella begreppet Forest management.

Virkesproduktionsmark

Det kortare alternativet produktionsmark har övervägts. Flera av dem som gett synpunkter anser emellertid att begreppet *virkesproduktionsmark* är att föredra bl.a. därför att det är tydligt. Det riskerar därmed inte att tolkas på så sätt att det inbegriper mark som utnyttjas för andra produktionsändamål än virkesproduktion och som ska anses vara *annan skogsbruksmark*.

Annan skogsbruksmark

Annan skogsbruksmark kommer enligt förslaget att med nuvarande förhållanden omfatta nästan uteslutande frivilliga avsättningar. Här kan även ingå områden som sätts av för rennäringsen. Dessutom kan den omfatta vissa mindre områden som inte är kan klassas som frivilliga avsättningar men som faller under bestämmelsen i 2:a stycket 2 § SVL om att ”Mark som ligger helt eller i huvudsak outnyttjad skall dock inte anses som skogsmark, om den på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för virkesproduktion.”. Hit bör räknas rimligt stora områden som hålls kala eller glest trädbevuxna för att bibehålla en god utsikt från t.ex. bebyggelse eller väg. Markområden som används för varierande ändamål kan alltså ingå i begreppet och nya kanske ekonomiska ändamål kan tillkomma, t.ex. naturturism. Därför har den neutrala och ”öppna” termen *annan skogsbruksmark* valts.

Improduktiv skogsmark

Utredaren har prövat att introducera det finska begreppet för samma typ av mark – tvinmark. Flera av dem som gett synpunkter på det preliminära förslaget ansåg att detta begrepp kändes främmande och ledde till felaktiga associationer. Man föredrog *improduktiv skogsmark*. Med dessa synpunkter och valet ovan av begreppet *produktiv skogsmark* är det naturligt att för mark med skog och med lägre produktionsförmåga än en skogskubikmeter per hektar och år välja *improduktiv skogsmark*. Improduktiv är antonym till produktiv. *Lågproduktiv skogsmark* används inom svenska PEFC, men är antonym till högproduktiv.

Träd- och buskmark

Detta ägoslag har tillkommit främst för att tillgodose kraven på internationell harmonisering. Det engelska begreppet är Other wooded land. Det omfattar improduktiva glest trädbevuxna marker och marker med betydande buskvegetation. Begreppet trädfattig mark prövades i det preliminära förslaget, men flertalet av

dem som gett synpunkter föredrog *träd- och buskmark*. Utredaren anser visserligen att sammansatta begrepp av denna typ så långt som möjligt bör undvikas, men har inte lyckats finna något bra alternativ.

Skogsimpediment

Det nuvarande begreppet *skogsimpediment* i FTL innefattar i stort sett samma mark som det föreslagna ägoslaget med samma benämning. Några skäl för att ändra denna har inte framkommit.

Kalt impediment

Följande tre föreslagna ägoslag är samtliga impediment: *improduktiv skogsmark, träd- och buskmark* samt *kalt impediment*. Det första antyder att marken är skogbevuxen, det andra att den är bevuxen med buskar och/eller enstaka träd och den tredje att den är kal. Språkligt sett ger detta en ”skala” som relativt väl beskriver hur träd- och buskvegetationen ser ut. En nackdel är emellertid att *träd- och buskmark* utgör en del av ägoslaget *skogsimpediment* och därmed för tankarna till skog.

Skyddad

Begreppet *skyddad* har valts trots att det har två nackdelar. Den första är att det inte innefattar det förhållandevis starka skydd mot skogsbruksåtgärder som skog på skogliga impediment i dag har genom 30 § SVL. Det andra är att *skyddad* är negativt laddat medan det egentligen är fråga om ett rationellt och samhällsnyttigt val av markanvändning.

Alternativ som har prövats för att undanröja den första nackdelen är *områdeskyddad* eller *formellt skyddad*. Enligt områdesskyddsförordningen (SFS 1998:1252) är det dock endast skyddsinstrument enligt MB som benämns områdesskydd och således inte naturvårdsavtal, som också ingår i de föreslagna ägoslagen. På så sätt skulle det kunna bli begreppsförvirring. *Formellt skyddad* har förkastats främst därför att det leder till begrepp som innehåller så många som fyra ord.

Utredaren har trots försök inte funnit något bra alternativ som undanröjer nackdelarna.

Definitionerna

Minimiarealer för olika ägoslag

FAO:s definition av Forest innehåller ett storlekskriterium. Kravet är att markområdet måste vara större än 0,5 hektar. Utredaren anser att ett sådant exakt arealkriterium i den svenska definitionen skulle kunna bli hämmande för användningen av systemet genom att man i olika användningsområden kan behöva olika storleksgränser. RT använder sedan länge olika storleksgränser för olika ägoslag. Exempelvis klassas ett område med ”produktiv skogsmark” omgivet av andra ägoslag som *produktiv skogsmark* endast om arealen är större än 0,25 hektar.

Tröskelvärde är endast 0,02 hektar då ett annat ägoslag ligger insprängt i *produktiv skogsmark*.

I Skogsstyrelsens instruktion för grön skogsbruksplanläggning anges att avdelningar normalt inte ska vara mindre än 0,5 hektar, men att undantag kan göras framför allt för s.k. naturvårdsavdelningar som kan vara ner till 0,3 hektar. Detta gäller oberoende av om avdelningen ligger omgiven av annan *produktiv skogsmark* eller omgiven av andra ägoslag. Södra har i sin instruktion för skogsbruksplanläggning och Sveaskog i sin instruktion för skogsindelning ett liknande synsätt. Till saken hör också att man vid skogsbruksplanläggning och skogsindelning normalt beräknar en nettoareal *produktiv skogsmark* för varje avdelning genom att reducera arealen för hela avdelningen med arealen för små insprängda andra områden med annat ägoslag, främst impediment.

Det är mot bakgrund av det ovanstående som utredaren föreslår en normal minimiareal i intervallet 0,2-0,5 hektar för *skog* och det föreslagna ägoslaget *produktiv skogsmark*. För övriga ägoslag bör den normala minimiarealen ligga i intervallet 0,02-0,5 hektar. Det bör noteras att enligt Skogsstyrelsens föreskrifter till 30 § SVL angående skogliga impediment, gäller bestämmelserna endast för sådana impediment som är större än 0,1 hektar.

Skog

Vad som här menas med mark som hör till byggnader och anläggningar i definitionen av *skog* framgår av RT:s definition av bebyggd mark i fältinstruktionen:

”Till bebyggd mark förs tätort, parker (fältskiktet ska vara hävdad), industriområde, mark i anslutning till militära anläggningar (vanligen inhägnade), skjutbanor, golfbanor, idrottsanläggningar inkl. slalomanläggningar (egentliga nedfarten) men exkl. elljusspår (väg), anläggningar för friluftsbad, flygfält, tomt, trädgårdsanläggningar, fröplantager och plantskolor.”

Den föreslagna definitionen harmonierar väl med FAO:s definition av Forest om man bortser från arealkravet i den senare. Den innebär t.ex. att parker med träd, energiskogsodlingar och julgransodlingar aldrig kan anses vara *skog* och inte heller betesmark med många träd och glesa fröträdställningar utan föryngring. Där emot kan det finnas *skog* på impediment om trädhöjden och kronslutenheten är tillräckliga. Det som i dag ofta kallas plantskog, i t.ex. RT och skogsbruksplanläggning är också *skog*.

I den föreslagna definitionen finns alltså inget krav på en specifik minimiareal för området. Minimiarealen bör, som en konsekvens av föregående avsnitt, normalt ligga i intervallet 0,02-0,5 hektar.

Utredaren bedömer att begreppet tillräckligt väl överstämmer med allmänhetens uppfattning om vad som är skog men har inte haft möjlighet att annat än genom expertutlåtanden testa detta. I flera utlåtanden har framkommit att olika grupper i allmänheten uppfattar skog på olika sätt. Det är av förståeliga skäl inte möjligt att i ett ägoslagssystem ha flera begrepp och definitioner för skog.

Produktiv skogsmark

Definitionen innefattar ett kriterium vars konstruktion även återfinns i definitionen för *improduktiv skogsmark*, nämligen ”utan produktionshöjande åtgärder har förutsättningar att bära skog”. Endast åtgärder som ger en långsiktig produktionshöjning bör inräknas. Exempel på sådana produktionshöjande åtgärder är dikning och kontinuerlig gödsling samt beskogning med främmande trädslag eller genetiskt förbättrade inhemska trädslag.

En i dag *improduktiv skogsmark* kan dock omföras till en *produktiv skogsmark*. Detta kan t.ex. ske genom att ett genetiskt förbättrat inhemskt trädslag planteras på en mark som är *improduktiv*. Om produktionen långsiktigt höjs tillräckligt mycket måste marken då givetvis anses vara *produktiv skogsmark*. Detsamma gäller om marken dikas eller kontinuerligt gödslas och *skog* med tillräcklig produktion därefter etableras.

I definitionen anges att marken ska kunna producera minst en kubikmeter per hektar och år. Detta produktionskriterium är exakt detsamma som för skogsmark i 3:e stycket 2 § SVL. Innebörden av detta kriterium bör även i fortsättningen vara densamma och den finns beskriven i Riktlinjer för skogspolitiken, m.m. (Anon. 1978). Riksskogstaxeringen har ytterligare riktlinjer för hur kriteriet bör tolkas. Dessa riktlinjer bör till stor del fortsättningsvis kunna följas.

Skogsbruksmark

Skogsbruksmark omfattar, som redovisats ovan, *produktiv skogsmark* för vilken skogsägaren tar beslut om användning, skogsskötsel m.m. inom ramen för gällande generell lagstiftning, t.ex. SVL. Utredaren har i flera fall valt att föreslå ”negativa” definitioner på grund av att man då uppnår skarpa gränser mellan definitionerna. Exempelvis definieras *annan improduktiv skogsmark* som ”Improduktiv skogsmark som inte är skyddad”. Även *skogsbruksmark* skulle kunna ha definierats på motsvarande sätt. Eftersom *skogsbruksmark* kanske är det mest centrala ägoslaget som kommer att användas mycket frekvent i lagstiftning, skogsbruksplanläggning m.m., har dock en positiv definition föreslagits. Den markerar att marken i huvudsak används för att tillgodose enskilda intressen, dvs. markägarens/skogsbrukarens intressen.

Virkesproduktionsmark

Enligt definitionen är det fråga om *skogsbruksmark* som i väsentlig utsträckning används för virkesproduktion. Vid förnygringsavverkning lämnas inom ramen för den generella hänsynen s.k. hänsynsytor som definitionsmässigt ska vara mindre än 0,5 hektar. Även om en mindre minimiareal än 0,5 hektar tillämpas vid indelningen i ägoslag, bör hänsynsytorna alltid anses vara *virkesproduktionsmark*. Skulle det finnas behov av en uppdelning av *virkesproduktionsmark* får detta göras utanför det föreslagna systemet.

Annan skogsbruksmark

I enlighet med föregående avsnitt bör hänsynsytor aldrig klassas som *annan skogsbruksmark*.

Skogsimpediment

Definitionen är anpassad till FAO:s definitioner. Det bör särskilt noteras att det enligt kriterium 2 inte krävs att det finns både träd och buskar på marken samt att eventuella träd inte behöver ha eller kunna nå en höjd av mer än 5 meter.

Improduktiv skogsmark

Improduktiv skogsmark är skogsmark, dvs. mark med skog, som inte når upp till produktionsförmågan för *produktiv skogsmark*. Detta ägoslag är alltså ett impediment.

Träd- och buskmark samt kalt impediment

Definitionerna är anpassade till FAO:s definitioner. De har dock kompletterats med ett användningskriterium för att inte mark inom t.ex. område för industri och flygplats med en naturtyp enligt definitionen ska kunna klassas som *träd- och buskmark* eller *kalt impediment*.

Skyddad

Definitionen för *skyddad* grundas på kriteriet ”..... som enligt myndighetsbeslut i väsentlig utsträckning används för att tillgodose allmänna intressen.”. Med myndighetsbeslut avses här beslut, som fattas av staten, landsting eller kommun, om användning av geografiskt avgränsade markområden. Besluten ska vara grundade på lagstiftning eller utgöras av avtal mellan myndighet och enskild juridisk eller fysisk person. Det gäller således beslut om skydd av områden enligt MB och naturvårdsavtal. De bestämmelser som finns i föreskrifterna till 30 § SVL om skogsbruksåtgärder på skogliga impediment är generella regler och skall i detta sammanhang inte betraktas som myndighetsbeslut.

Tillämpningen

Status för den nya ägoslagsindelningen

Det är inte givet vilken status som förslaget om ägoslagsindelningen, begreppen och definitionerna ska ha om de antas. Begrepp och definitioner som används i lagstiftning definieras normalt antingen där eller inte alls. Det är dock långt ifrån alla av de föreslagna begreppen och definitionerna som behövs i lagstiftningen, varför inte alla ägoslagen i systemet knappast kan definieras där utan endast de som används. Behovet av en standard utifrån lagstiftningsaspekten är således liten.

För övriga användningsområden är det enligt utredarens uppfattning fördelaktigt att etablera en standard. Härigenom skulle systemet få en officiell prägel och förutsättningarna ökar att det får en bred tillämpning. Det är också möjligt att i lagstiftningen enbart referera till en standard, något som har den nackdelen att varje gång standarden revideras måste man ändra i lagstiftningen. Det har dock inte funnits tid att undersöka de formella och praktiska möjligheterna för SIS att ta fram en sådan standard. SIS är det av Sveriges standardiseringsråd erkända standardiseringsorganet för den typ av standard som den föreslagna ägoslagsindelningen avser. SCB är i dag inget erkänt standardiseringsorgan och kan därför inte revidera den befintliga standarden för ägoslagsklassificering av mark för jordbruk och skogsbruk (SCB 1981).

Om det inte är möjligt att etablera en standard, bör i lagstiftningen använda begrepp definieras där och Skogsstyrelsen ge ut en rekommendation om att tillämpa systemet, i andra verksamheter som rör de skogsrelaterade ägoslagen.

Sammanlagningar av ägoslag i systemet

Eftersom indelningen i ägoslag är hierarkiskt uppbyggd finns sammanslagningar inbyggda i systemet. Dessa är dock inte tillräckliga i all användning. Nedan föreslås begrepp för de vanligaste sammanslagningarna som inte ingår i systemet samt engelsk översättning. De behövs i statistikproduktion men även i t.ex. skogsbruksplanläggning.

Sammanslagningsbegrepp	Engelsk översättning	Ägoslag som ingår	Kommentar
Skogsmark	Forest land	Produktiv skogsmark Improduktiv skogsmark	Denna sammanslagning behövs främst i internationella sammanhang. Skogsmark är då praktisk taget synonymt med Forest.
Skyddad skogsmark	Protected forest land	Skyddad produktiv skogsmark Skyddad improduktiv skogsmark	Se ovan
Annan skogsmark	Other forest land	Skogsbruksmark Annan improduktiv skogsmark	Se ovan
Impediment	Low productive and bare land	Skogsimpediment Kalt impediment	
Skyddat impediment	Protected low productive and bare land	Skyddat skogsimpediment Skyddat kalt impediment	
Annat impediment	Other low productive and bare land	Annan improduktiv skogsmark Annan träd- och buskmark Annat kalt impediment	

Utredaren tar inte ställning till om de föreslagna sammanslagningsbegreppen bör ingå i en eventuell standard eller inte, men konstaterar att det finns klara fördelar med att ha erkända och allmänt använda begrepp för sammanslagningarna.

Tillämpning inom olika användningsområden

Lagstiftning

I SVL behöver endast begreppen *produktiv skogsmark*, *skogsbruksmark* och *annan improduktiv skogsmark* användas samt eventuellt även *skyddad produktiv skogsmark* och *skyddad improduktiv skogsmark* beroende på hur främst lagtexten i 2-3 §§ SVL utformas. Begreppen *virkesproduktionsmark* och *annan skogsbruksmark* behövs således inte här eftersom reglerna beträffande t.ex. anläggning av ny skog och avverkning av skog är så utformade att undantag kan medges för frivilliga avsättningar utan att begreppen införs.

Begrepp som behövs i FTL (lag och förordning) är *produktiv skogsmark* och *skogsimpediment*.

I nu gällande övrig lagstiftning används i fråga om skogsrelaterade ägoslag endast begreppen skogsmark och/eller impediment. Skogsmark kan om förslaget genomförs behöva ersättas med *produktiv skogsmark* eller *skogsbruksmark* beroende på om den *skyddade produktiva* skogsmarken behöver inkluderas eller inte för att bestämmelserna ska få ett korrekt tillämpningsområde.

Planering

För att lösa de problem man i dag har i skogsbruksplanläggningen, blir det i allmänhet nödvändigt att använda begreppen *skyddad produktiv skogsbruksmark*, *virkesproduktionsmark*, *annan skogsbruksmark* och *impediment*. Även begreppet *skyddat impediment* kan behöva användas. Dessutom, om planläggningen utvecklas, kan det bli aktuellt att använda begreppen *improduktiv skogsbruksmark*, *träd- och buskmark* samt *kalt impediment* och som konsekvens av detta motsvarande ägoslag med tillägget skyddad/skyddat. Det kan också slutligen uppkomma behov av en underindelning av *annan skogsbruksmark* i t.ex. frivillig naturvårdsavsättning, avsättning för kulturmiljö eller mark för annat ekonomiskt ändamål än virkesproduktion. Detta behov får dock, åtminstone tills vidare, tillgodoses på andra sätt än genom det föreslagna begreppssystemet.

När det gäller samhällsplanering är det svårt att närmare precisera vilken användning som det föreslagna systemet kan få. Allmänt kan sägas att det ger bättre förutsättningar för en tydligare samhällsplanering. Ett konkret fall är delmål 1 under miljö kvalitetsmålet Levande skogar. Det skulle enligt det föreslagna systemet kunna formuleras på följande sätt:

”Ytterligare 900 000 ha skyddsvärd *skogsbruksmark* skall undantas från skogsproduktion till år 2010.”

Statistikproduktion

Även här är det svårt att precisera hur det nya systemet kommer att användas. Det beror på vilken statistik som efterfrågas. Klart är emellertid att det kommer att underlätta befintlig redovisning av markanvändning och göra denna redovisning tydligare.

RT kan enkelt införa det nya systemet. Det mesta av den nödvändiga informationen för att tillämpa systemet insamlas redan i dag. Dock klarar inte RT uppdelningen av *skogsbruksmark* i *virkesproduktionsmark* och *annan skogsbruksmark*. För att göra en sådan uppdelning krävs information om markägarens markanvändning på de enskilda provytorna. För det mesta kan man se detta vid fältinventeringen men det är t.ex. omöjligt att avgöra om ett skogsbestånd med höga biologiska värden är en frivillig naturvårdsavsättning eller inte. Det finns i dag ingen kostnadseffektiv metod för att samla in den erforderliga informationen.

Underindelning

I RT och skogsbruksplanläggningen används i dag impedimentägoslag som t.ex. myr, berg och fjällbarrskog. Definitionerna för dessa ägoslag bygger förutom på ett produktionskriterium även på kriterium för markförhållanden, klimatförhållanden och/eller trädskiktets egenskaper. Det är önskvärt att i framtiden bibehålla denna information i RT och eventuellt även i skogsbruksplanläggningen. Detta kan lösas genom att den registreras i en separat variabel skild ifrån ägoslag.

Ägoslag med beteckningen skyddad eller skyddat behöver i många fall indelas i underklasser, t.ex. nationalpark, naturreservat, biotopskydd etc. Även denna information kan registreras i en separat variabel. Andra underindelningar kan också

bli aktuella, t.ex. den som nämnts ovan i avsnittet Planering och som avser *annan skogsbruksmark*.

Faktisk markanvändning i skyddade områden

Inom områdesskydd kan marken och skogen enligt skötselplanen helt eller delvis få nyttjas utan eller med små inskränkningar i skogsbrukandet. Det kan gälla *produktiv skogsmark* där markägaren får bedriva ett normalt skogsbruk, t.ex. i fågel-skyddsområden eller i vissa naturreservat. I detta fall ska marken klassificeras som *skogsbruksmark* samt som *virkesproduktionsmark* eller *annan skogsbruksmark* eftersom det är den faktiska markanvändningen som ska beskrivas. Sådan mark skulle kunna benämnas *skogsbruksmark inom områdesskydd* och på motsvarande sätt för de övriga föreslagna ägoslagen.

Hur ska användningskriteriet tillämpas?

I flera av de föreslagna definitionerna finns formuleringar av typen ”marken används inte i väsentlig utsträckning för annat ändamål än .....”. Utredaren anser att samma princip bör tillämpas för hur detta ska tolkas, som beskrivits av Bogren (1949) i anslutning till 1948 års skogsvårdslag. Med väsentlig utsträckning menas alltså att ”.....bortsett från undantagsfall, det faktiska användningssättet av marken även är det som ur samhällets synpunkt är det lämpligaste, eller att detsamma i vart fall måste anses som godtagbart ur det allmännas synpunkt.”. Om t.ex. marken av miljöskäl används för bete ska den då inte betraktas som produktiv skogsmark.

I grön skogsbruksplanläggning är det vanligt att göra en s.k. målklassning av avdelningarna. Skogsstyrelsen använder klasserna:

- PG Produktionsmål – generell naturhänsyn
- PF Produktionsmål – förstärkt naturhänsyn
- NS Naturvårdsmål – skötsel
- NO Naturvårdsmål – orörd

Definitionen för *virkesproduktionsmark* lyder ”*Skogsbruksmark* som i väsentlig utsträckning används för virkesproduktion.”. För att särskilja *virkesproduktionsmark* och *annan skogsbruksmark* kan emellertid inte principen ovan tillämpas. Det sammanhänger med att både användningen för virkesproduktion och för naturvård i allmänhet måste anses vara minst godtagbar från samhällets synpunkt. Här måste man därför föra in ett nyttokriterium. Om huvuddelen av den sammantagna ”nettonyttan” av virkesproduktionen för den enskilde och samhället härrör från virkesproduktionen bör avdelningen klassas som *virkesproduktionsmark*. I annat fall bör den klassas som *annan skogsbruksmark*.

Detta leder till slutsatsen att avdelningar med beteckningen PG bör vara *virkesproduktionsmark* och avdelningar med beteckningen NS eller NO bör vara *annan skogsbruksmark*. När det gäller avdelningar med beteckningen PF kan det ibland troligen vara så att nettonyttan av naturvården är större än nettonyttan av virkes-

produktionen. För att förenkla tillämpningen av systemet, anser utredaren dock att PF-avdelningar generellt ska anses vara *virkesproduktionsmark*. Detta betyder att man i vissa fall gör ett avsteg från nyttokriteriet ovan.

Genomförandet

När kan förslaget börja genomföras och hur lång tid tar det?

Genomförandet påverkas av om systemet blir en standard eller inte. Väljer man vägen via standardisering är det lämpligt att invänta en standard innan man gör behövliga förändringar i t.ex. lagstiftningen. Om man inte väljer denna väg är det önskvärt att berörda intressen – skogsbruksplanläggning, certifiering, lagstiftning, statistikproduktion m.fl. – träffar något slags överenskommelse att introducera systemet, helt eller de väsentligaste delarna. Först därefter bör förändringsarbetet inledas. Skulle det visa sig att något eller några av de berörda intressena inte ämnar tillämpa systemet måste det övervägas att avstå från introduktionen av det. Skälet till detta är att man då skulle få en situation med ännu större oenhetlighet än den vi har i dag. En annan tänkbar lösning är att lagstiftningen går före och andra intressen mer eller mindre tvingas att följa efter. Eftersom inte hela systemet utan bara delar av det behövs i lagstiftningen är detta emellertid en osäker lösning.

I samtliga tillämpningar kan systemet införas och börja tillämpas så snart en standard utfärdats eller en överenskommelse träffats. Det kommer dock att ta minst 10 år innan det fått genomslag i alla skogsbruksplaner. Detta beror på att skogsbruksplanläggning vanligen utförs med minst 10 års intervall.

Problem under genomförandetiden

Införandet av det nya systemet för indelning av de skogsrelaterade ägoslagen kan närmast liknas vid en övergång till ett nytt måttssystem. Förutom att lösa alla praktiska introduktionsproblem, gäller det för alla användare att tänka och uttrycka sig i termer av de nya begreppen. Erfarenhetsmässigt tar detta lång tid och en viss begreppsförvirring kan säkert uppstå under denna tid. Det finns emellertid redan i dag en betydande förvirring kring de skogsrelaterade ägoslagen. Utredaren bedömer att denna typ av problem med tiden kommer att försvinna om det föreslagna systemet börjar tillämpas.

Ett praktiskt problem som inte får underskattas är att gamla skogsbruksplaner kommer att innehålla gamla begrepp och definitioner som inte längre gäller. Det kan därför uppstå svårigheter för markägare med gamla planer att förstå lagstiftningen, främst SVL och FTL. Kommunikationen mellan markägare och tillsynsmyndigheter kan då försvåras. Det krävs därför informationsinsatser riktade till markägarna som förklarar vad det nya systemet innebär för dem.

Kostnader

Det är svårt att kvantifiera kostnaderna för en introduktion av systemet. Nedan bedöms mycket grovt kostnaderna för några olika moment med syfte att ange storleksordningar.

Moment i genomförandet	Bedömd kostnad i Mkr	Kommentarer
Framtagande av standard	0,2	Merparten av arbetet redan utfört.
Förändringar i lagstiftning inkl. föreskrifter och allmänna råd	0,3	Kostnader i regeringskansliet och myndigheter.
Information till skogsägare	0,5	
Förändringar i samhällsplanering	<0,1	Ev. förändringar i mål, strategier m.m.
Skogsbruksplanläggning A. (Ingen indelning av impediment i improduktiv skogsmark, träd- och buskmark samt kalt impediment.)	1	Endast kostnader för förändringar i produktionsystemen och således inga extra kostnader vid produktionen av planer. Alternativet A krävs om systemet införs.
Skogsbruksplanläggning B. (Indelning av impediment i improduktiv skogsmark, träd- och buskmark samt kalt impediment.)	100	Huvudsakligen merkostnader för fjärranalys och fältarbete. Alternativ B krävs inte om systemet införs. Det är fråga om en ambitionshöjning i skogsbruksplanläggningen.
Förändring i systemen för statistikproduktion	<0,1	Huvudsakligen mindre förändringar i RT.

En introduktion av det föreslagna systemet, med undantag av den finare indelningen av impedimenten i skogsbruksplanläggning och skogsindelning (Skogsbruksplanläggning A i tabellen), bör kosta mindre än 2 miljoner kronor. I en mer ambitiös användning av systemet i hela skogsbruket (Skogsbruksplanläggning B i tabellen) kommer introduktionskostnaderna att bli totalt i storleksordningen 100 miljoner kronor under en period på ungefär 10 år.

Utredaren tar inte ställning till frågan om man bör välja ambitionsnivå A eller B i skogsbruksplanläggningen. Ett sådant ställningstagande bör göras av användarna av systemet.

Konsekvenser av förslagen

Allmänt

Det föreslagna systemet uppfyller enligt utredarens uppfattning i mycket hög grad de krav som ställts och redovisats i kapitlet ”Förslag”. Det viktiga kravet att sak-innehållet i lagstiftning, planering och statistikproduktion inte ska förändras enbart till följd av införandet av systemet, är så långt utredaren kan bedöma helt uppfyllt. Likaså påverkas inte avgränsningen mellan skogsrelaterade och ej skogsrelaterade ägoslag, t.ex. mellan *skogsmark* och *betesmark*. Kravet på att begreppen ska bestå av få ord har dock endast i begränsad omfattning kunnat tillgodoses.

Som framgått tidigare och som också framgår nedan blir de erforderliga förändringarna i alla tre användningsområdena – lagstiftning, planering och statistikproduktion – måttliga. Ett undantag är om man i skogsbruksplanläggning och skogsindelning väljer att kartlägga och redovisa alla de tre föreslagna impedimenten, nämligen *improduktiv skogsmark*, *träd- och buskmark* samt *kalt impediment*.

Skogsvårdslagstiftningen

En fullständig revidering av 2 § SVL kommer att krävas. I samband härmed kan det andra stycket i denna paragraf tas bort. Det avser outnyttjad mark som på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för virkesproduktion. Dessa särskilda förhållanden kan mycket väl likställas med motiven för frivilliga avsättningar och därför kan den outnyttjade marken klassas som *annan skogsbruksmark*. På så sätt elimineras också problemet med att sådan mark inte passar in i något av nuvarande ägoslag.

Merparten av SVL:s bestämmelser ska inte gälla för mark som ingår i naturvårdsavtal. Genom att *skyddad produktiv skogsmark* inkluderar sådan mark kommer bestämmelserna inte att gälla för naturvårdsavtalen.

Tillämpningsområdet för bestämmelserna om skogliga impediment kommer att bli tydligare genom att det föreslagna ägoslaget *improduktiv skogsmark* är skarpt avgränsat mot både *skogsbruksmark* och *träd- och buskmark*. Träd- och buskmark och kalt impediment kommer liksom tidigare att inte omfattas SVL:s bestämmelser om man undantar de bestämmelser som rör virkeslagring i 29 §.

Fastighetstaxeringen

Inom fastighetstaxeringen sker inga förändringar i sak om det föreslagna systemet införs. Skogsmark kommer att ersättas av begreppet *produktiv skogsmark*. I praxis har hittills produktiv mark inom t.ex. naturreservat och biotopskydd, för vilka intrångsersättning utgått, inkluderats i skogsmarken. I det föreslagna systemet ingår sådan mark, dvs. *skyddad produktiv skogsmark* i *produktiv skogsmark*. Det är tänkbart att begreppet *skyddad produktiv skogsmark* kan användas i bestämmelserna om justering för säregna förhållanden. När det gäller *skogsimpediment* kommer det även fortsättningsvis att krävas för fastighetstaxeringen specifika

tillämpningsanvisningar för att inte det ska bli någon förändring i avgränsningen av denna värderingsenhet.

Övrig lagstiftning

Tidigare i rapporten har redovisats i vilka lagar och förordningar som begreppen skogsmark och impediment förekommer. Analysen har av tidsskäl inte omfattat eventuella föreskrifter och allmänna råd till lagarna, som eventuellt kan komma att påverkas av ägoslagsindelning, begrepp och definitioner. En sådan analys måste göras inför ett eventuellt införande av systemet.

I lagar och förordningar kommer begreppet skogsmark att ersättas av något av begreppen *produktiv skogsmark* eller *skogbruksmark*. Utredaren har försökt att göra en analys av vilka förändringar som bör genomföras. Det krävs emellertid juridisk kompetens för att ta fram ett fullständigt och korrekt förslag till förändringar. Utredaren har inte denna kompetens varför detta lämnats utanför utredningsuppdraget. Även denna analys måste således genomföras inför ett införande av systemet.

Begreppet *impediment* används, som tidigare redovisats, i några lagar eller motsvarande. Så långt utredaren kan bedöma behöver man inte göra några förändringar i lagtext om det föreslagna systemet införs.

Planering och statistikproduktion

Inga konsekvenser utöver dem som framkommit i kapitlen ”Tillämpning” och ”Genomförande” har kunnat konstateras.

Övrigt

De definitioner som föreslagits bygger i hög grad på FAO:s definitioner. De senare har funnits sedan knappt tio år tillbaka. Det finns en risk för att de kan komma att förändras i framtiden. Ingenting i dag talar dock för en sådan förändring, men om den sker förloras harmoniseringen med de svenska definitionerna. Det blir då nödvändigt att överväga en korrigerande av dessa.

Några sidoreflexioner

Genom sitt utredningsarbete har utredaren haft anledning att fundera över några begrepp och definitioner utanför det egentliga uppdraget. Dessa reflexioner redovisas kortfattat nedan.

Enligt SCB (1981) och FTL definieras *åkermark* som:

”Mark som används eller lämpligen kan användas till växtodling eller bete och som är lämplig att plöjas.”

Betesmark definieras som:

”Mark som används eller lämpligen kan användas till bete och som inte är lämplig att plöjas.”

Utredaren anser det vara olycklig att definitionerna innehåller ett kriterium av typen ”..... lämpligen kan användas till .....”. På så sätt uttrycker inte ägoslagen den faktiska och aktuella markanvändningen. En konsekvens av detta kan bli att ägoslagen ”överlappar varandra” och att statistik om markanvändningen blir inkonsistent genom att summan av arealen för alla ägoslag kan bli större eller mindre än landarealen.

I förslaget ingår ett antal ägoslagsbegrepp med tillägget skyddad/skyddat. De ska ses som motsats till frivilliga avsättningar. Det vore lämpligt att införa begreppet *avsättningar* som ett samlingsnamn för skyddade områden och frivilliga avsättningar.

Referenser

- Anon. 1979. Riktlinjer för skogspolitiken, m.m. Regeringens proposition 1978/79:110
- Anon. 2001. Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier. Regeringens proposition 2000/01:130.
- Skogsstyrelsen 1997. PM 1997-12-08. Ägoslag i skogen – Förslag till begrepp och definitioner.
- Kungl. Skogsstyrelsen 1949. Anvisningar rörande tillämpningen av skogsvårdslagen. Den 21 maj 1948. SFS 1948:237. Svenska skogsvårdsföreningens förlag, Stockholm.
- Bogren G. 1949. 1948 års skogsvårdslagstiftning. Lagtext med förklaringar. P.A. Norstedts & Söners förlag, Stockholm.
- PEFC 2004. Tekniskt dokument. Godkänt av PEFC 2004-04-06.
- Svenska FSC-rådet 2000. Svensk FSC-standard för certifiering av skogsbruk.
- SCB 1981. Svensk standard för ägoslagsklassificering av mark för jordbruk och skogsbruk. Meddelande i samordningsfrågor, MIS 1981:4, SCB, Stockholm.
- Skogsstyrelsen 2005. Nationella skogliga sektorsmål. Skogsstyrelsen.

Håkan Wirtén

DIREKTIVDatum
2004-10-15Diariernr
965/04 7.77

1(3)

Sven A Svensson
Analysenheten**Direktiv för utredning angående skogsmarksbegreppet m.m.
Ägoslag i skogen****Bakgrund**

Under de senaste 10-15 åren har det skett en stark förändring av synen på skogsresurserna och deras användning och även i den faktiska användningen. Förändringen kommer till uttryck i såväl skogs- som miljöpolitiken samt även i marknadsstyrda processer, t.ex. certifieringen. Främst detta har inneburit att befintliga begrepp och definitioner för vissa ägoslag inte längre är ändamålsenliga. Det gäller ägoslagen skogsmark och impediment med skog. Därtill kommer att de internationella definitionerna har förändrats och utvecklats. Det behövs därför en översyn av indelningen av skogsrelaterade ägoslag samt av begreppen och deras definition.

Bristen på ändamålsenlighet uppmärksammades i mitten av 1990-talet och då gjordes en utredning (PM Ägoslag i skogen – Förslag till begrepp och definitioner, 1997-12-08). Utredningens förslag lades emellertid åt sidan. Problemen i dag kan sammanfattas på följande sätt:

- Ingen enhetlig begreppsapparat - ofta begreppsförvirring
- Begrepp saknas för vissa typer av mark
- Svårigheter att i planering och uppföljning hantera hela skogslandskapet med skog på produktiv skogsmark och skog på impediment
- Nackdel att inte kunna kommunicera internationellt med begrepp och definitioner som överensstämmer mellan länder
- Begreppet skogsmark överensstämmer dåligt med allmänhetens uppfattning om vad som är skog

Avsikten är att resultatet av den utredning som nu initieras ska lämnas till Skogsutredningen 2004 för att göra det möjligt för denna utredning att till regeringen föreslå förändringar i t.ex. skogsvårdslagstiftningen.

Uppdrag

Utredningen ska ingående analysera och beskriva problemen med nuvarande indelning av skogsrelaterade ägoslag med tillhörande begrepp och definitioner samt utifrån detta ge förslag till förändringar. Förslagen ska konsekvensanalyseras med avseende på behovet av författningsförändringar i skogsvårdslagstiftningen och även i annan lagstiftning inom miljöområdet, beskattning m.m. I Sverige saknas i dag en operationell definition av begreppet skog. Förslag till en sådan definition ska ges.

En bedömning av när förslagen kan vara fullt genomförda ska också genomföras med utgångspunkten att beslut tas år 2006. Eventuella problem under genomförandeperioden ska belysas och kostnaderna inom skogsbruket och den statliga sektorn ska översiktligt bedömas.

Den analys och de förslag som togs fram av 1997 års utredning och Skogsstyrelsens skrivelse till Näringsdepartementet (SKS, 1998-03-24, Dnr 751/97) i frågan ska tas tillvara och i möjligaste mån vara utgångspunkt för arbetet.

Utredningen har namnet ”Ägoslag i skogen”.

Några krav på förslaget som måste uppfyllas

Begrepp och definitioner ska vara:

- Enhetliga inom landet och därmed utformade så att de kan tillämpas inom olika användningsområden (t.ex. tillsyn enligt skogsvårdslagen, fastighets-taxering, skogsbruksplanläggning, inventering, certifiering)
- Klara, entydiga och operationella
- Harmoniserade med allmänhetens uppfattning
- Neutrala i förhållande till övriga nationella begrepp och definitioner av ägoslag
- Harmoniserade med internationella begrepp och definitioner eller utformade så att en harmonisering är möjlig
- Möjliga att tillämpa med lång kontinuitet
- Så lite förändrade i förhållande till de nuvarande som möjligt

Organisation och ekonomi

Utredningen genomförs av Sven A Svensson vid Analysenheten. Skogsstyrelsens Nationella sektorsråd utgör extern referensgrupp. Utredaren får till sig knyta en intern referensgrupp inom Skogsstyrelsen.

Kostnaderna på Analysenheten för utredningen ska belasta verksamhetsgren 399 och projekt 8940. Ev. kostnader på andra SKS-enheter ska belasta den verksamhetsgren som resp. enhet väljer och projekt 8940.

Process

Utredningsarbetet ska bedrivas så att berörda myndigheter och organisationer som inte är representerade i det nationella sektorsrådet får tillfälle att ge synpunkter och förslag. Detta bör så långt som möjligt ske inom Samordningsgruppen för areell statistik (SAST) samt inom Rådgivande gruppen för skoglig analysverksamhet. Synpunkter och förslag från skogsvårdsstyrelserna ska inhämtas genom SVO:s uppföljningsnätverk.

Utredningsrapporten kommer inte att skickas ut på remiss av Skogsstyrelsen.

Tider

Arbetet påbörjas snarast. En utredningsrapport ska lämnas till Skogsstyrelsen senast 2005-02-01.

I ärendet har överdirektören beslutat och enhetschefen Magnus Fridh, Analysenheten varit föredragande.

Håkan Wirtén

Magnus Fridh

Kopia

Linda Hedlund, Näringsdepartementet
Skogsutredningen 2004
Nationella sektorsrådet
Rådgivande gruppen för skoglig analysverksamhet
Samordningsgruppen för areell statistik
GD
Samtliga SVS
Uppföljningsnätverket
SKS enheter

Bilaga 2. Använda akronymer

CCC	Convention on Climate Change
CBD	Convention on Biological Diversity
EU	European Union
FAO	Food and Agriculture Organisation
FSC	Forest Stewardship Council
FTL	Fastighetstaxeringslagen
MB	Miljöbalken
NO	Naturvårdsmål – orörd
NS	Naturvårdsmål – skötsel
PG	Produktionsmål – generell naturhänsyn
PF	Produktionsmål – förstärkt naturhänsyn
PEFC	Pan-European Forest Certification
RT	Riksskogstaxeringen
SCB	Statistiska centralbyrån
SIS	Standardiseringen i Sverige
SVL	Skogsvårdslagen

Bilaga 3. Personer som har haft möjlighet att ge synpunkter på ett preliminärt förslag i september 2005

Nationella sektorsrådet

Holmen Skog	Björn Andrén
Skogsindustrierna	Stefan Wirtén
Riksantikvarieämbetet	Bosse Jönsson
Sametinget	Ragnhild Svonni
Hembygdsförbundet	Anna Westman
Sveaskog	Gunnar Olofsson
WWF	Hans Berglund
Jägareförbundet	Ulf Sterler
SkogForsk	Jan Fryk
LRF Skogsägarna	Jan Sandström
Norra skogsägarna	Nils Broman
Skog- och Träfacket	Lars Johansson
Friluftsrämjandet	Marta Wägeus
Naturskyddsföreningen	Mikael Karlsson
SLU	Pelle Gemmel
Naturvårdsverket	Björn Risinger

Rådgivande gruppen för skoglig analysverksamhet

SCB	Glenn Sahlberg
SLU	Göran Ståhl
SLU	Ola Sallnäs
SVS WX	Jan Hedlund
Naturskyddsföreningen	Jonas Rudberg
Skogsindustrierna	Linda Eriksson
LRF Skogsägarna	Magnus Niklasson
Energimyndigheten	Marcus Larsson
Skogs- och Träfacket	Roger Gerdin
Naturvårdsverket	Sune Sohlberg

Samordningsgruppen för areell statistik (SAST)

Boverket	Bo Nilsson
Jordbruksverket	Hans Jönrup
SCB	Lars Melin
Lantmäteriet	Mats Halling
Naturvårdsverket	Ola Inghe
SLU	Torgny Wiederholm

SVO:s uppföljningsnätverk

SVS BD	Carina Olofsson Boström
	Heine Krekula
SVS AC	Cecilia Persson
SVS MN	Sören Hägg
SVS WX	Thomas Husing
SVS ST	Alf Olofsson
SVS MD	Nils Carlborg
SVS OG	Kristian Svedberg
	Per Hazell
SVS FG	Lennart Svensson
SVS VG	Christer Kalén
SVS SG	Lars Dahlén
LST I	Jonas Löfstedt

Intern expertgrupp vid Skogsstyrelsen

Svante Claesson
Hillevi Eriksson
Magnus Fridh
Per Kjellin
Jonas Paulsson
Jörgen Ringagård
Erik Sollander
Ragnar Spross
Tomas Thuresson
Bo Wallin
Bertil Österberg

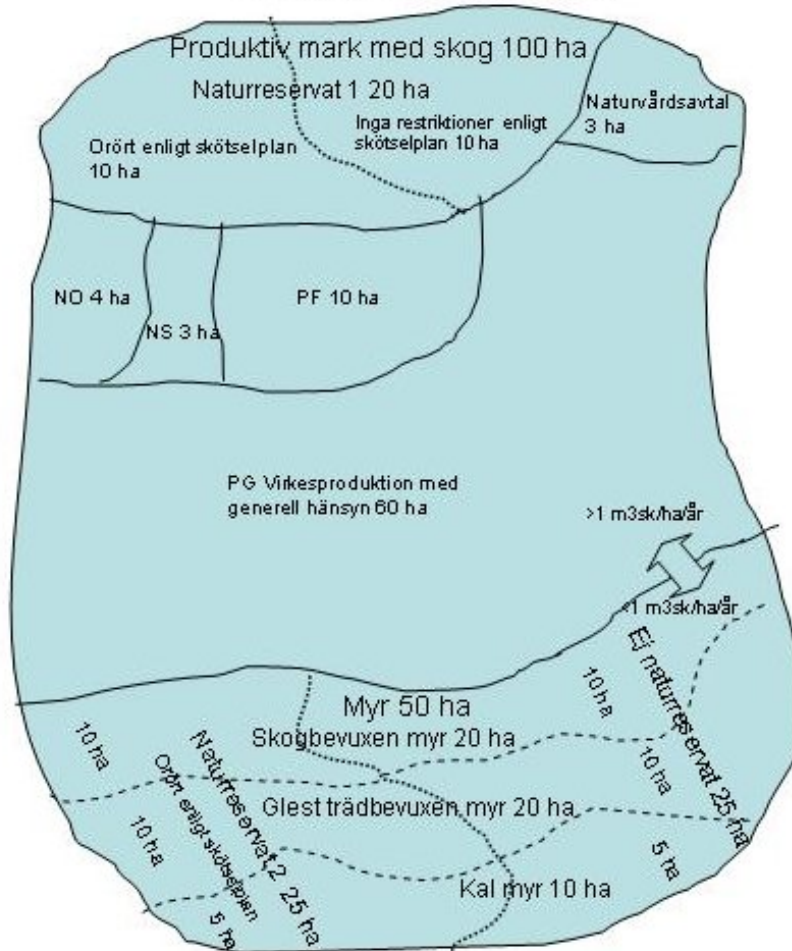
Bilaga 4. Exempel på tillämpning inom olika användningsområden

På de följande sidorna ges några exempel på tillämpning av den föreslagna indelningen av de skogsrelaterade ägoslagen, begrepp och definitioner. Exempelen utgår ifrån en tänk skogsfastighet Svenshult med olika typer av mark och markutnyttjande. Totalarealen är 150 hektar. Lantmätaren var onykter när han stakade rågångarna, därav de runda formerna. En målklassificering av den ”produktiva marken” som inte omfattas av områdesskydd enligt miljöbalken har utförts. På de kartor som redovisas används följande förkortningar:

- PG Produktionsmål – generell naturhänsyn
- PF Produktionsmål – förstärkt naturhänsyn
- NS Naturvårdsmål – skötsel
- NO Naturvårdsmål – orörd

Naturresevatnen är inte inlösta utan endast intrångsersättning har utgått. Inga biotopskyddsområden finns på fastigheten eftersom de behandlas i detta sammanhang på samma sätt som naturresevat.

Svenshult 150 hektar

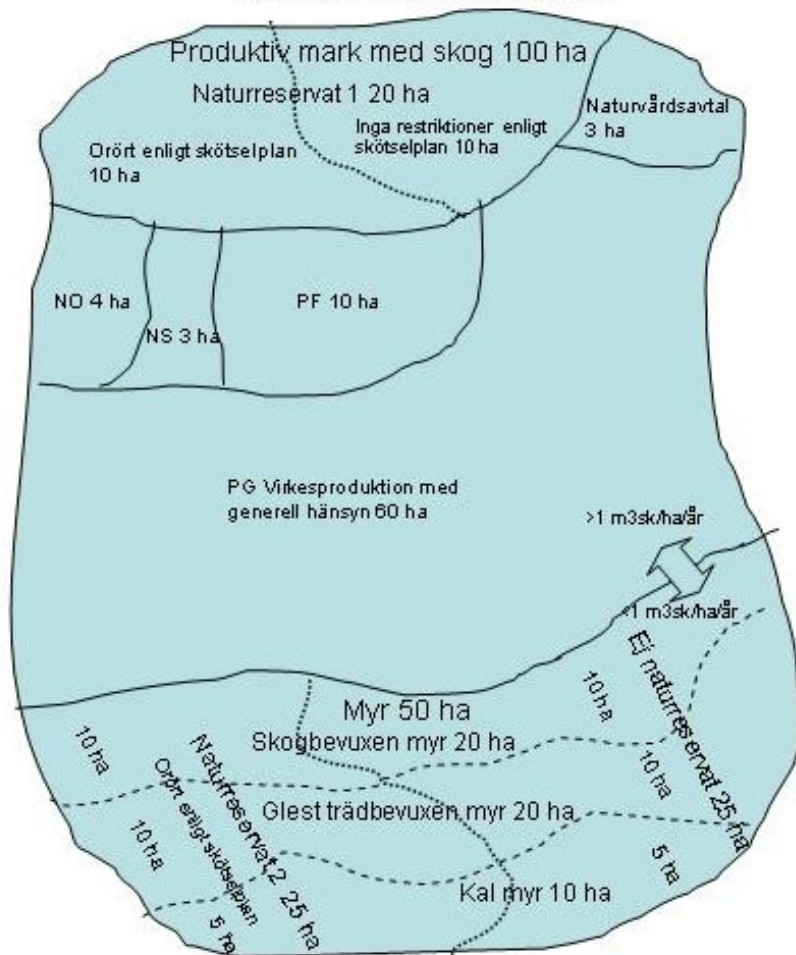

Arealer för vilka SVL gäller

Ägoslag	I ägoslaget ingår	Areal, ha	Paragraf
Skogsbruksmark 87 ha	PG	60	Alla paragrafer som rör skogens skötsel och nyttjande samt 2 §.
	Naturreservat 1 – inga restriktioner	10	
	PF	10	
	NS	3	
	NO	4	
Annan improduktiv skogsmark 10 ha	Skogbevuxen myr utanför naturreservat 2	10	Virkeslagring i 29 § samt 30 §

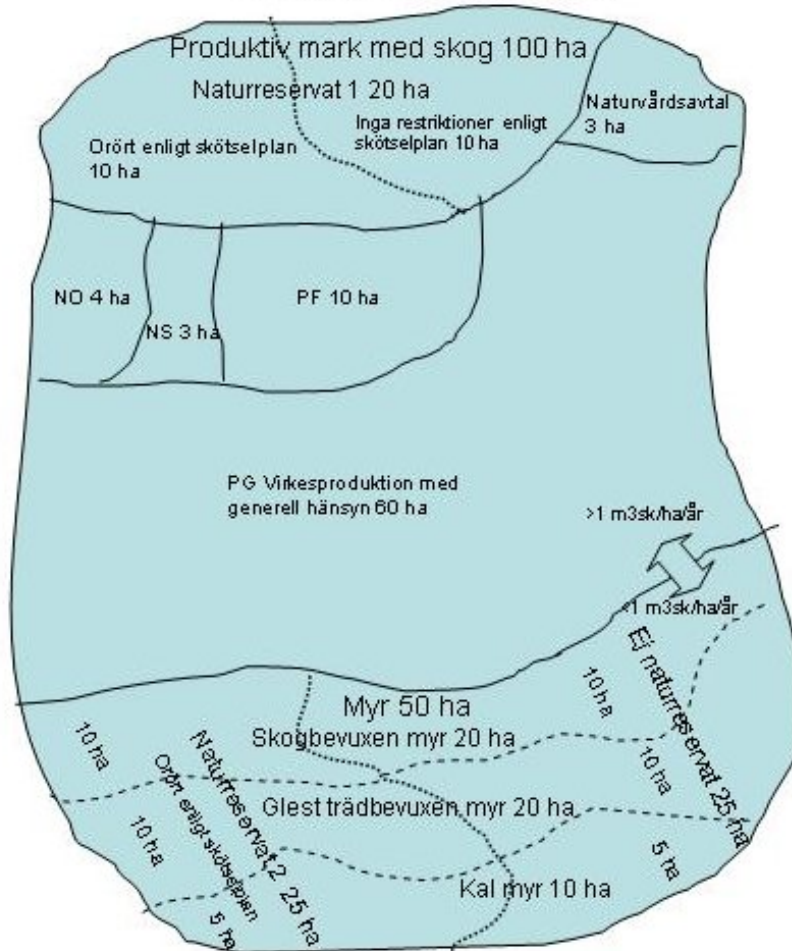
Svenshult 150 hektar

Arealredovisning enligt FTL

Ägoslag	I ägoslaget ingår	Areal, ha	Kommentarer
Produktiv skogsmark 100 ha	PG	60	
	PF	10	
	NS	3	
	NO	4	
	Naturvårdsavtal	3	
	Naturreservat 1	20	
Skogsimpediment 40 ha	Skogbevuxen myr	20	
	Glest trädbevuxen myr	20	
Övrig mark 10 ha	Kal myr	10	Detta gäller enbart om den kala myren inte ligger i anslutning till skogsmark. Annars förs den till ägoslaget <i>skogsimpediment</i> .

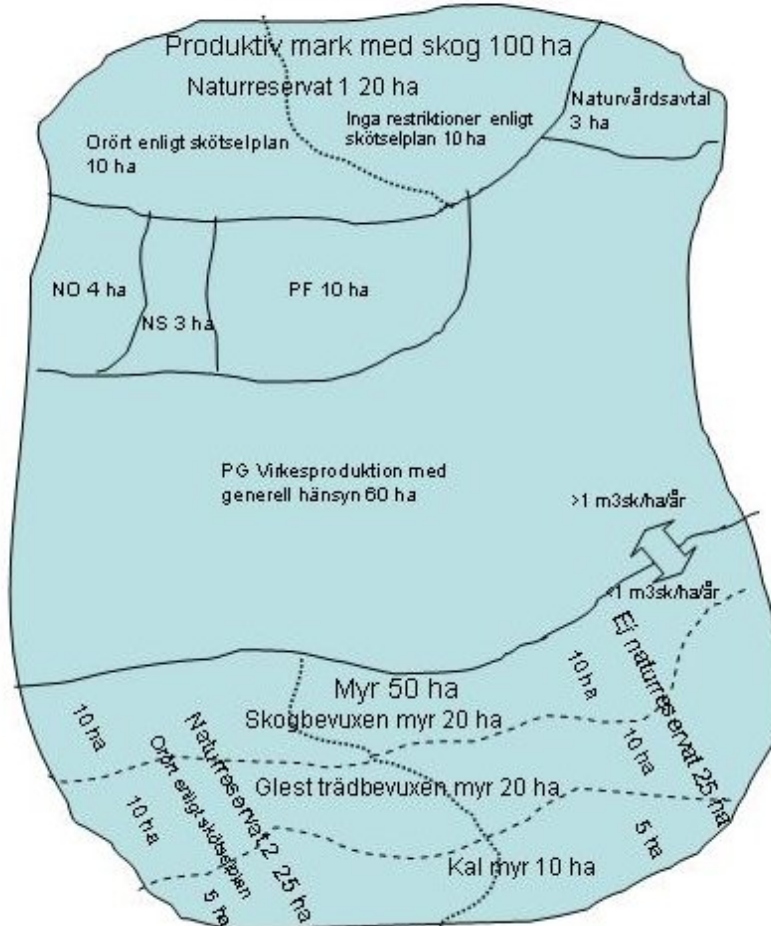
Svenshult 150 hektar

Arealredovisning enligt skogsbruksplanläggning A – Ingen indelning av impedimenten. (Redovisningen kan göras på många sätt. Här endast ett exempel)

Ägoslag 1	Ägoslag 2	Ägoslag 3	I ägoslaget ingår	Areal, ha
Produktiv skogsmark 100 ha	Skogsbruksmark 87 ha	Virkesproduktionsmark 80 ha	PG	60
			PF	10
			Naturreservat 1 – inga restriktioner	10
		Annan skogsbruksmark	NS	3
			NO	4
Skyddad produktiv skogsmark 13 ha			Naturvårdsavtal	3
			Naturreservat 1 - orört	10
Impediment 50 ha	Skyddat impediment 25 ha		Naturreservat 2	25
	Annat impediment 25 ha		Myr	25

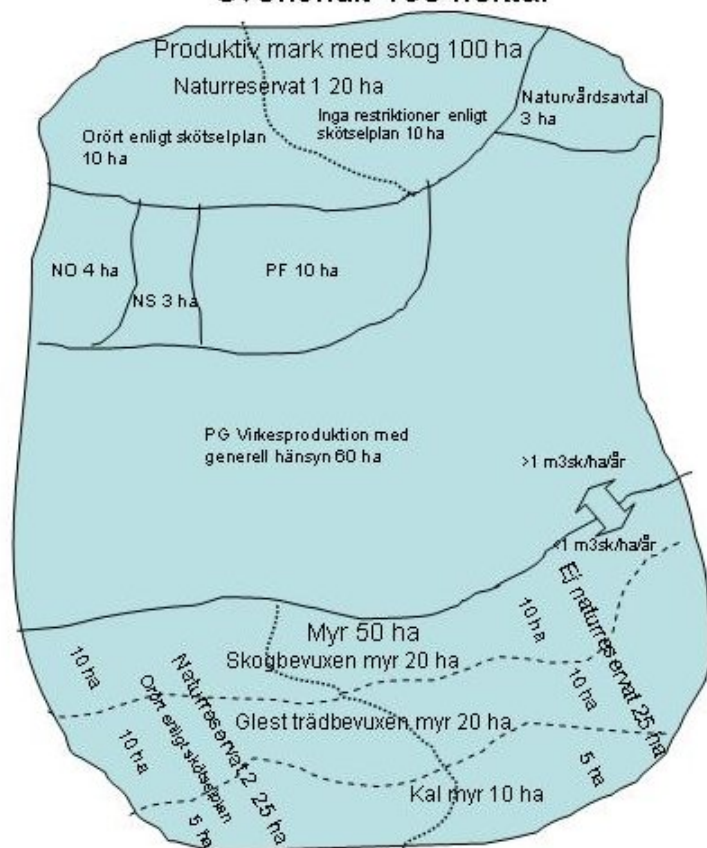
Svenshult 150 hektar

Arealredovisning enligt skogsbruksplanläggning B – Indelning av impedimenten. Endast impedimentägoslagen redovisas. (Redovisningen kan göras på många sätt. Här endast ett exempel)

Ägoslag 1	Ägoslag 2	Ägoslag 3	I ägoslaget ingår	Areal, ha
Annat impediment 25 ha	Annat skogsimpediment 20 ha	Annan improduktiv skogsmark 10 ha	Skogbevuxen myr – ej i naturreservat 2	10
		Annan träd- och buskmark 10 ha	Glest trädbevuxen myr – ej i naturreservat 2	10
	Annat kalt impediment 5 ha		Kal myr – ej i naturreservat 2	5
Skyddat impediment 25 ha	Skyddat skogsimpediment 20 ha	Skyddad improduktiv skogsmark 10 ha	Skogbevuxen myr – i naturreservat 2	10
		Skyddad träd- och buskmark 10 ha	Glest trädbevuxen myr – i naturreservat 2	10
	Skyddat kalt impediment 5 ha		Kal myr – i naturreservat 2	5

Svenshult 150 hektar

Arealredovisning enligt FAO

Ägoslag 1	I ägoslaget ingår	Areal, ha
Forest 120 ha	Produktiv mark med skog	100
	Skogbevuxen myr	20
Other wooded land 20 ha	Glest trädbevuxen myr	20
Other land 10 ha	Kal myr	10

Av Skogsstyrelsen publicerade Rapporter:

- 1988:1 Mallar för ståndortsbonitering; Lathund för 18 län i södra Sverige
- 1988:2 Grusanalys i fält
- 1990:1 Teknik vid skogsmarkskalkning
- 1991:1 Tätortsnära skogsbruk
- 1991:2 ÖSI; utvärdering av effekter mm
- 1991:3 Utboträffar; utvärdering
- 1991:4 Skogsskador i Sverige 1990
- 1991:5 Contortarapporten
- 1991:6 Participation in the design of a system to assess Environmental Consideration in forestry a Case study of the GREENERY project
- 1992:1 Allmän Skogs- och Miljöinventering, ÖSI och NISP
- 1992:2 Skogsskador i Sverige 1991
- 1992:3 Aktiva Natur- och Kulturvårdande åtgärder i skogsbruket
- 1992:4 Utvärdering av studiekampanjen Rikare Skog
- 1993:1 Skoglig geologi
- 1993:2 Organisationens Dolda Resurs
- 1993:3 Skogsskador i Sverige 1992
- 1993:5 Nyckelbiotoper i skogarna vid våra sydligaste fjäll
- 1993:6 Skogsmarkskalkning – *Resultat från en fyraårig försöksperiod samt förslag till åtgärdsprogram*
- 1993:7 Betespräglad äldre bondeskog – *från naturvårdssynpunkt*
- 1993:8 Seminarier om Naturhänsyn i gallring i januari 1993
- 1993:9 Förbättrad sysselsättningsstatistik i skogsbruket – *arbetsgruppens slutrapport*
- 1994:1 EG/EU och EES-avtalet ur skoglig synvinkel
- 1994:2 Hur upplever "grönt utbildade kvinnor" sin arbetssituation inom skogsvårdsorganisationen?
- 1994:3 Renewable Forests - Myth or Reality?
- 1994:4 Bjursåsprojektet - *underlag för landskapsekologisk planering i samband med skogsinventering*
- 1994:5 Historiska kartor - *underlag för natur- och kulturmiljövård i skogen*
- 1994:6 Skogsskador i Sverige 1993
- 1994:7 Skogsskador i Sverige – *nuläge och förslag till åtgärder*
- 1994:8 Häckfågelinventering i en åkerholme åren 1989-1993
- 1995:1 Planering av skogsbrukets hänsyn till vatten i ett avrinningsområde i Gävleborg
- 1995:2 SUMPSKOG – ekologi och skötsel
- 1995:3 Skogsbruk vid vatten
- 1995:4 Skogsskador i Sverige 1994
- 1995:5 Långsam alkaliserings av skogsmark
- 1995:6 Vad kan vi lära av KMV-kampanjen?
- 1995:7 GROT-uttaget. Pilotundersökning angående uttaget av trädrester på skogsmark
- 1996:1 Women in Forestry – What is their situation?
- 1996:2 Skogens kvinnor – Hur är läget?
- 1996:3 Landmollusker i jämtländska nyckelbiotoper
- 1996:4 Förslag till metod för bestämning av prestationstal m.m. vid självverksamhet i småskaligt skogsbruk.
- 1997:1 Sjövatten som indikator på markförsurning
- 1997:2 Naturvårdsutbildning (20 poäng) Hur gick det?
- 1997:3 IR-95 – Flygbildsbaserad inventering av skogsskador i sydvästra Sverige 1995
- 1997:5 Miljeu96 Rådgivning. Rapport från utvärdering av miljeurådgivningen
- 1997:6 Effekter av skogsbränsleuttag och askåterföring – *en litteraturstudie*
- 1997:7 Målgruppsanalys
- 1997:8 Effekter av tungmetallnedfall på skogslevande landsnäckor (*with English Summary: The impact on forest land snails by atmospheric deposition of heavy metals*)
- 1997:9 GIS-metodik för kartläggning av markförsurning – *En pilotstudie i Jönköpings län*
- 1998:1 Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) av skogsbränsleuttag, asktillförsel och övrig näringskompensation
- 1998:2 Studier över skogsbruksåtgärdernas inverkan på snäckfaunans diversitet (*with English summary: Studies on the impact by forestry on the mollusc fauna in commercially used forests in Central Sweden*)
- 1998:3 Dalaskog - Pilotprojekt i landskapsanalys
- 1998:4 Användning av satellitdata – *hitta avverkad skog och uppskatta lövrijningsbehov*
- 1998:5 Baskatjoner och aciditet i svensk skogsmark - tillstånd och förändringar
- 1998:6 Övervakning av biologisk mångfald i det brukade skogslandskapet. *With a summary in English: Monitoring of biodiversity in managed forests.*
- 1998:7 Marksvampar i kalkbarrskogar och skogsbeten i Gotländska nyckelbiotoper
- 1998:8 Omgivande skog och skogsbrukets betydelse för fiskfaunan i små skogsbäckar
- 1999:1 Miljökonsekvensbeskrivning av Skogsstyrelsens förslag till åtgärdsprogram för kalkning och vitalisering
- 1999:2 Internationella konventioner och andra instrument som behandlar internationella skogsfrågor
- 1999:3 Målklassificering i "Gröna skogsbruksplaner" - betydelsen för produktion och ekonomi
- 1999:4 Scenarier och Analyser i SKA 99 - Förutsättningar

- 2000:1 Samordnade åtgärder mot försurning av mark och vatten - Underlagsdokument till Nationell plan för kalkning av sjöar och vattendrag
- 2000:2 Skogliga Konsekvens-Analyser 1999 - Skogens möjligheter på 2000-talet
- 2000:3 Ministerkonferens om skydd av Europas skogar - Resolutioner och deklarationer
- 2000:4 Skogsbruket i den lokala ekonomin
- 2000:5 Aska från biobränsle
- 2000:6 Skogsskadeinventering av bok och ek i Sydsverige 1999
- 2001:1 Landmolluskfaunans ekologi i sump- och myrskogar i mellersta Norrland, med jämförelser beträffande förhållandena i södra Sverige
- 2001:2 Arealförluster från skogliga avrinningsområden i Västra Götaland
- 2001:3 The proposals for action submitted by the Intergovernmental Panel on Forests (IPF) and the Intergovernmental Forum on Forests (IFF) - in the Swedish context
- 2001:4 Resultat från Skogsstyrelsens ekenkät 2000
- 2001:5 Effekter av kalkning i utströmningsområden *med kalkkross 0 - 3 mm*
- 2001:6 Biobränslen i Söderhamn
- 2001:7 Entreprenörer i skogsbruket 1993-1998
- 2001:8A Skogspolitisk historia
- 2001:8B Skogspolitiken idag - en beskrivning av den politik och övriga faktorer som påverkar skogen och skogsbruket
- 2001:8C Gröna planer
- 2001:8D Föryngring av skog
- 2001:8E Fornlämningar och kulturmiljöer i skogsmark
- 2001:8G Framtidens skog
- 2001:8H De skogliga aktörerna och skogspolitiken
- 2001:8I Skogsbilvägar
- 2001:8J Skogen sociala värden
- 2001:8K Arbetsmarknadspolitiska åtgärder i skogen
- 2001:8L Skogsvårdsorganisationens uppdragsverksamhet
- 2001:8M Skogsbruk och rennäring
- 2001:8O Skador på skog
- 2001:9 Projekterfarenheter av landskapsanalys i lokal samverkan – (LIFE 96 ENV S 367) Uthålligt skogsbruk byggt på landskapsanalys i lokal samverkan
- 2001:11A Strategier för åtgärder mot markförsurning
- 2001:11B Markförsurningsprocesser
- 2001:11C Effekter på biologisk mångfald av markförsurning och motåtgärder
- 2001:11D Urvalskriterier för bedömning av markförsurning
- 2001:11E Effekter på kvävedynamiken av markförsurning och motåtgärder
- 2001:11F Effekter på skogsproduktion av markförsurning och motåtgärder
- 2001:11G Effekter på tungmetallers och cesiums rörlighet av markförsurning och motåtgärder
- 2001:12 Forest Condition of Beech and Oak in southern Sweden 1999
- 2002:1 Ekskador i Europa
- 2002:2 Gröna Huset, slutrapport
- 2002:3 Project experiences of landscape analysis with local participation – (LIFE 96 ENV S 367) Local participation in sustainable forest management based on landscape analysis
- 2002:4 Landskapsekologisk planering i Söderhamns kommun
- 2002:5 Miljöriktig vedeldning - Ett informationsprojekt i Söderhamn
- 2002:6 White backed woodpecker landscapes and new nature reserves
- 2002:7 ÄBIN Satellit
- 2002:8 Demonstration of Methods to monitor Sustainable Forestry, Final report Sweden
- 2002:9 Inventering av frötäktssbestånd av stjärkek, bergesk och rödek under 2001 - Ekdöd, skötsel och naturvård
- 2002:10 A comparison between National Forest Programmes of some EU-member states
- 2002:11 Satellitbildsbaserade skattningar av skogliga variabler
- 2002:12 Skog & Miljö - Miljöbeskrivning av skogsmarken i Söderhamns kommun
- 2003:1 Övervakning av biologisk mångfald i skogen - En jämförelse av två metoder
- 2003:2 Fågelfaunan i olika skogsmiljöer - en studie på beståndsnivå
- 2003:3 Effektivare samråd mellan rennäring och skogsbruk -förbättrad dialog via ett utvecklat samrådsförfarande
- 2003:4 Projekt Nissadalen - En integrerad strategi för kalkning och askspridning i hela avrinningsområden
- 2003:5 Projekt Renbruksplan 2000-2002 Slutrapport, - ett planeringsverktyg för samebyarna
- 2003:6 Att mäta skogens biologiska mångfald - möjligheter och hinder för att följa upp skogspolitikens miljömål i Sverige
- 2003:7 Vilka botaniska naturvärden finns vid torplämningar i norra Uppland?
- 2003:8 Kalkgranskogar i Sverige och Norge – förslag till växtsociologisk klassificering
- 2003:9 Skogsägare på distans - Utvärdering av SVO:s riktade insatser för utbör
- 2003:10 The EU enlargement in 2004: analysis of the forestry situation and perspectives in relation to the present EU and Sweden
- 2004:1 Effektoppföljning skogsmarkskalkning tillväxt och trädvitalitet, 1990-2002
- 2004:2 Skogliga konsekvensanalyser 2003 - SKA 03
- 2004:3 Natur- och kulturinventeringen i Kronobergs län 1996 - 2001

- 2004:4 Naturlig föryngring av tall
- 2004:5 How Sweden meets the IPF requirements on nfp
- 2004:6 Synthesis of the model forest concept and its application to Vilhelmina model forest and Barents model forest network
- 2004:7 Vedlevande arters krav på substrat - sammanställning och analys av 3.600 arter
- 2004:8 EU-utvidgningen och skogsindustrin - En analys av skogsindustrins betydelse för de nya medlemsländernas ekonomier
- 2004:9 Nytt nummer se 2005:1
- 2004:10 Om virkesförrådets utveckling och dess påverkan på skogsbrukets lönsamhet under perioden 1980-2002
- 2004:11 Naturskydd och skogligt genbevarande
- 2004:12 När vi skogspolitiken mångfaldsmål på artnivå? - Åtgärdsförslag för uppföljning och metodutveckling
- 2005:1 Access to the forests for disabled people
- 2005:2 Tillgång till naturen för människor med funktionshinder
- 2005:3 Besökarstudier i naturområden - en handbok
- 2005:4 Visitor studies in natureareas - a manual
- 2005:5 Skogshistoria år från år 1177-2005
- 2005:6 Vägar till ett effektivare samarbete i den privata tätortsnära skogen
- 2005:7 Planering för rekreation - Grön skogsbruksplan i privatägd tätortsnära skog
- 2005:8a-8c Report from Proceedings of ForestSAT 2005 in Borås May 31 - June 3
- 2005:9 Sammanställning av stormskador på skog i Sverige under de senaste 210 åren
- 2005:10 Frivilliga avsättningar - en del i Miljö kvalitetsmålet Levande skogar
- 2005:11 Skogliga sektorsmål - förutsättningar och bakgrundsmaterial
- 2005:12 Målbilder för det skogliga sektorsmålet - hur går det med bevarandet av biologisk mångfald?
- 2005:13 Ekonomiska konsekvenser av de skogliga sektorsmålen
- 2005:14 Tio skogsägares erfarenheter av stormen
- 2005:15 Uppföljning av skador på fornlämningar och övriga kulturlämningar i skog
- 2005:16 Mykorrhizasvampar i örtrika granskogar - en metodstudie för att hitta värdefulla miljöer
- 2005:17 Forskningsseminarium skogsbruk - rennärning 11-12 augusti 2004
- 2005:18 Klassning av renbete med hjälp av ståndortsboniteringens vegetationstypsindelning
- 2005:19 Jämförelse av produktionspotential mellan tall, gran och björk på samma ståndort
- 2006:1 Kalkning och askspridning på skogsmark - redovisning av arealer som ingått i Skogsstyrelsens försöksverksamhet 1989-2003
- 2006:2 Satellitbildsanalys av skogsbilvägar över våtmarker
- 2006:3 Myllrande Våtmarker - Förslag till nationell uppföljning av delmålet om byggande av skogsbilvägar över värdefulla våtmarker
- 2006:4 Granbarkborren - en scenarioanalys för 2006-2009
- 2006:5 Överensstämmelse anmält och verkligt GROT-uttag?
- 2006:6 Klimathotet och skogens biologiska mångfald
- 2006:7 Arenor för hållbart brukande av landskapets alla värden - begreppet Model Forest som ett exempel
- 2006:8 Analys av riskfaktorer efter stormen Gudrun
- 2006:9 Stormskadad skog - föryngring, skador och skötsel
- 2006:10 Miljökonsekvenser för vattenkvalitet, Underlagsrapport inom projektet Stormanalys
- 2006:11 Miljökonsekvenser för biologisk mångfald - Underlagsrapport inom projekt Stormanalys
- 2006:12 Ekonomiska och sociala konsekvenser av stormen Gudrun **ännu inte klar**
- 2006:13 Hur drabbades enskilda skogsägare av stormen Gudrun - Resultat av en enkätundersökning **ännu inte klar**
- 2006:14 Riskhantering i skogsbruket **ännu inte klar**
- 2006:15 Granbarkborrens utnyttjande av vindfällan under första sommaren efter stormen Gudrun - (The spruce bark beetle in wind-felled trees in the first summer following the storm Gudrun)
- 2006:16 Skogliga sektorsmål i ett internationellt sammanhang
- 2006:17 Skogen och ekosystemansatsen i Sverige
- 2006:18 Strategi för hantering av skogliga naturvärden i Norrtälje kommun ("Norrtäljeprojektet") **ännu inte klar**
- 2006:19 Kantzonens ekologiska roll i skogliga vattendrag - en litteraturöversikt
- 2006:20 Ägoslag i skogen - Förslag till indelning, begrepp och definitioner för skogsrelaterade ägoslag

Av Skogsstyrelsen publicerade Meddelanden:

- 1991:2 Vägplan -90
- 1991:3 Skogsvårdsorganisationens uppdragsverksamhet
– Efterfrågade tjänster på en öppen marknad
- 1991:4 Naturvårdshänsyn – Tagen hänsyn vid slutavverkning 1989–1991
- 1991:5 Ekologiska effekter av skogsbränsleuttag
- 1992:1 Svanahuvudsvägen
- 1992:2 Transportformer i väglöst land
- 1992:3 Utvärdering av samråden 1989-1990 /skogsbruk – rennäring
- 1993:2 Virkesbalanser 1992
- 1993:3 Uppföljning av 1991 års lövträdsplantering på åker
- 1993:4 Återväxttaxeringarna 1990-1992
- 1994:1 Plantinventering 89
- 1995:2 Gallringsundersökning 92
- 1995:3 Kontrolltaxering av nyckelbiotoper
- 1996:1 Skogsstyrelsens anslag för tillämpad skogsproduktionsforskning
- 1997:1 Naturskydd och naturhänsyn i skogen
- 1997:2 Skogsvårdsorganisationens årskonferens 1996
- 1998:1 Skogsvårdsorganisationens Utvärdering av Skogspolitiken
- 1998:2 Skogliga aktörer och den nya skogspolitiken
- 1998:3 Föryngringsavverkning och skogsbilvägar
- 1998:4 Miljöhänsyn vid föryngringsavverkning - Delresultat från Polytax
- 1998:5 Beståndsanläggning
- 1998:6 Naturskydd och miljöarbete
- 1998:7 Röjningsundersökning 1997
- 1998:8 Gallringsundersökning 1997
- 1998:9 Skadebilden beträffande fasta fornlämningar och övriga kulturmiljövärden
- 1998:10 Produktionskonsekvenser av den nya skogspolitiken
- 1998:11 SMILE - Uppföljning av sumpskogsskötsel
- 1998:12 Sköter vi ädellövskogen? - Ett projekt inom SMILE
- 1998:13 Riksdagens skogspolitiska intentioner. Om mål som uppdrag till en myndighet
- 1998:14 Swedish forest policy in an international perspective. (Utfört av FAO)
- 1998:15 Produktion eller miljö. (En mediaundersökning utförd av Göteborgs universitet)
- 1998:16 De trädbevuxna impedimentens betydelse som livsmiljöer för skogslevande växt- och djurarter
- 1998:17 Verksamhet inom Skogsvårdsorganisationen som kan utnyttjas i den nationella miljöövervakningen
- 1998:18 Auswertung der schwedischen Forstpolitik 1997
- 1998:19 Skogsvårdsorganisationens årskonferens 1998
- 1999:1 Nyckelbiotopsinventeringen 1993-1998. Slutrapport
- 1999:2 Nyckelbiotopsinventering inom större skogsbolag. En jämförelse mellan SVOs och bolagens inventeringsmetodik
- 1999:3 Sveriges sumpskogar. Resultat av sumpskogsinventeringen 1990-1998
- 2001:1 Skogsvårdsorganisationens Årskonferens 2000
- 2001:2 Rekommendationer vid uttag av skogsbränsle och kompensationsgödsling
- 2001:3 Kontrollinventering av nyckelbiotoper år 2000
- 2001:4 Åtgärder mot markförsurning och för ett uthålligt brukande av skogsmarken
- 2001:5 Miljöövervakning av Biologisk mångfald i Nyckelbiotoper
- 2001:6 Utvärdering av samråden 1998 Skogsbruk - rennäring
- 2002:1 Skogsvårdsorganisationens utvärdering av skogspolitikens effekter - SUS 2001
- 2002:2 Skog för naturvårdsändamål – uppföljning av områdesskydd, frivilliga avsättningar, samt miljöhänsyn vid föryngringsavverkning
- 2002:3 Recommendations for the extraction of forest fuel and compensation fertilising
- 2002:4 Action plan to counteract soil acidification and to promote sustainable use of forestland
- 2002:5 Blir er av
- 2002:6 Skogsmarksgödsling - effekter på skogshushållning, ekonomi, sysselsättning och miljö
- 2003:1 Skogsvårdsorganisationens Årskonferens 2002
- 2003:2 Konsekvenser av ett förbud mot permetrinbehandling av skogsplanter
- 2004:1 Kontinuitetsskogar - en förstudie
- 2004:2 Landskapsekologiska kärnområden - LEKO, Redovisning av ett projekt 1999-2003
- 2004:3 Skogens sociala värden
- 2004:4 Inventering av nyckelbiotoper - Resultat 2003
- 2006:1 Stormen 2005 - en skoglig analys

Beställning av Rapporter och Meddelanden

Skogsstyrelsen,
Förlaget
551 83 JÖNKÖPING
Telefon: 036 – 15 55 92
vx 036 – 15 56 00
fax 036 – 19 06 22
e-post: sksforlag.order@skogsstyrelsen.se
www.skogsstyrelsen.se

I Skogsstyrelsens författningssamling (SKSFS) publiceras myndighetens föreskrifter och allmänna råd. Föreskrifterna är av tvingande natur. De allmänna råden är generella rekommendationer som anger hur någon kan eller bör handla i visst hänseende.

I Skogsstyrelsens Meddelande-serie publiceras redogörelser, utredningar m.m. av officiell karaktär. Innehållet överensstämmer med myndighetens policy.

I Skogsstyrelsens Rapport-serie publiceras redogörelser och utredningar m.m. för vars innehåll författaren/författarna själva ansvarar.

Skogsstyrelsen publicerar dessutom fortlöpande: Foldrar, broschyrer, böcker m.m. inom skilda skogliga ämnesområden.

Skogsstyrelsen är också utgivare av tidningen Skogseko.

En indelning av mark i olika ägoslag används i lagstiftning, planering och statistikproduktion. Det sätt på vilket indelningen av skogsrelaterade ägoslag med tillhörande begrepp och definitioner görs i dag har uppenbara brister, bl.a. brist på enhetlighet. Dessutom saknas i vissa fall begrepp och entydiga definitioner. Skogsstyrelsen har uppmärksammat problemen och låtit genomföra en utredning i frågan.

I denna utredningsrapport presenteras ett förslag till ett system för indelningen av de skogsrelaterade ägoslagen inklusive begrepp och definitioner. Förslaget är ett inspel till Skogsutredningen 2004.